

פרשת נצבים פ"ה גליון 'על הצדיקים' 073-345-30-95 A950850750@gmail.com

בעשרה תקיעות האחרונים, החזיר רבינו את ה"בעל תוקע" לתקיעה אחת קודם, וקודם לכן שאלו: האם זה לא קשה לכם לחזור?

מאכילת הסימנים עד תשליך - פנינים מהליכותיו של מרן רבינו יוסף שלום אלישיב זצ"ל בראש השנה

לכבוד יום טוב

בכל שבת וי"ט לפני שהתחיל לאכול היה אומר מרן 'לכבוד שבת קודש או יום טוב', ושאלתי לרבינו: מה אומרים בראש השנה. והשיב: לכבוד יום טוב. (ר"ה תשס"ב)

אכילת ה"סימנים" בכל סעודה

אוכל ה"סימנים" כל ארבעת הסעודות.

יהי רצון קודם האכילה

קודם אומר ה"יהי רצון" ואח"כ אוכל, מלבד במקום שצריך לברך כגון ב"תפוח".

בלי שם ד'

היה אומר בסימנים יהי רצון "מלפניך ש..." בלי שם, ואף שבסידור שלפניו היו נוסחאות אחרים בזה.

נשאל רבינו: האם אומרים באכילת הסימנים ד' אלוקינו ואלוקי אבותינו. והשיב רבינו: אני לא אומר. (ער"ה תשס"ט)

פעמיים תפוח

אחר שאכל מעט "חלה" בדבש, בירך "בורא פרי העץ" על תפוח בלי דבש, [ובפה"א על בננה], ואח"כ ניגש לאכילת הסימנים, וכשהגיע ל"תפוח בדבש" לקח שוב חתיכה וטבל בדבש. (ר"ה תשס"ג)

רימון עם דבש

בליל ב' כשטעם רבינו מה"רימון" אמר שזה "מר", והרי לא אוכלים מר בראש השנה, ומיד לקח "דבש" עם כפית, והכניס לפיו. וכן היה פעם נוספת [בשנת תשע"א] כשהתחיל לאכול מה"רימון" אמר שזה "מר", ומיד עירב הרימון עם דבש, וכך אכל.

אחיזת השופר בברכה

רבינו הוא היה ה"מקריא" [והקריא אף תקיעה ראשונה]. וכמעט שלא היה מעיר להתוקע. בהפסקה אמר רבינו מעצמו לה"בעל תוקע", שיחזיק השופר בידו בשעת הברכה כבכל המצוות, ושיהיה השופר מגולה, ולא כמו שיש עושים שמחביאים בתוך [או מתחת] הנרתיק. (ר"ה תשס"ב)

ה"יהי רצון" שאחר התקיעות

אחר שלושים תקיעות הראשונות אומר רבינו עם כל הציבור: "ובכן יהי רצון מלפניך..." [כנדפס במחזורים].

הנוסח בזה

ב"יהי רצון" שאחר התקיעות אמר: ומן התקיעה ומן השברים ומן התרועה... "ומן תקיעה שברים תקיעה" וכו', ולא אמר בקיצור "ומן תשר"ת" וכו'. (ר"ה תשס"ד)

האם זה לא קשה לכם

בעשרה תקיעות האחרונים, החזיר רבינו את ה"בעל תוקע" לתקיעה אחת קודם, וקודם לכן שאלו רבינו: האם זה לא קשה לכם לחזור? (ראש השנה תש"ע)

תקיעה גדולה

רק בתקיעה האחרונה [מס' 100] אמר "תקיעה גדולה", ואחר כמה שניות דפק על ידו של התוקע שיפסיק דאין צריך להאריך. (ר"ה תשס"ב) וכן בכל פעם כשהתוקע האריך מדי אף ב"תקיעה"

רגילה, היה רבינו מסמן לו באצבעותיו להפסיק. (ר"ה תשס"ג)

שלא לאבד תיבה בחזרת הש"ץ

מקפיד היה לשמוע כל תיבה בחזרת הש"ץ ב"מלכויות זכרונות ושופרות" ולא גרע עיניו מהמחזור. וכן אמר ג"כ שצריכים לשמוע כל תיבה [אכן אי"צ למהר בתפילת הלחש בשביל זה]. (ר"ה תשס"ג)

מי יודע שאני לא בריא?

בשנים האחרונות בתחילה היה מתאמץ ליפול "כורעים" כשתומכים בו מכל הצדדים, ולבסוף נמנע מליפול. אמר רבינו: השנה מצד הדין אני פטור מ"כורעים", אין לי שום כוח לקום לבד, אכן בגלל הציבור, איך זה יִרְאֶה שכולם כורעים ואני לא כורע. ואמרתי לרבינו: כולם מבינים שהוא לא בריא. ואמר רבינו: מי יודע שאני לא בריא? (ראש השנה תשס"ט)

תשליך הפעם כהגר"א

אמר "תשליך" בא' מן החצירות ליד בור שהי' בו פעם מים. אחר הניתוח הגדול שלא הי' יכול לצאת מביתו, אמר רבינו: השנה אני נוהג כמו "הגאון" שלא הלך ל"תשליך". ואמרתי לרבינו שגדול א' עשה תשליך על "אקווריום". ואמר רבינו: זה כמו לקחת כוס מים ולעשות תשליך. ואמרתי לרבינו שיש שם דגים, וביטל. (ר"ה תשס"ד)

(קטעים מלוקטים מהספר 'הליכות האיש' הרב משה ישראלזון, בשינויי עריכה קלים)

מדוע איננו מתחננים על נפשנו? הן גורלה של כל השנה הבאה מוטל על כף המאזניים - מדוע איננו מבקשים על כך כלום בתפילה?

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על ה'פטנט' כנגד טענת המקטרגים

וּמִלְאָכִים יִחְפְּזוּן וְחֵיל וְרַעְדָּה יֵאָחֲזוּן

שהוא מתחיל לפסוע אל עמוד התפילה, הוא מתנגן וקורא בקול גדול "המלך". לאחר ההכרזה הזאת הוא פוסע אל התיבה, ורק לאחר שהוא מתמקם שם, הוא ממשיך להתנגן ומשלים את המשפט: "... יושב על כיסא רם ונישא".

מדוע נעשית הכרזת

"המלך" ממקומו הפרטי של שליח הציבור? מדוע שלא יתחיל להתנגן רק לאחר שנעמד ליד התיבה? הרי לא מצאנו כדבר הזה בשאר ימות השנה?

אומר ה"מטה לוי": משל לקבוצת לסטים שנכנסו לאחד הכפרים ולכדו יהודי. הם חמסו ובזזו אותו, ולאחר מכן אסרוהו באזיקים וגררו אותו אל מאורתם. בעודם צועדים ברחובה של עיר עבר שם המלך במרכבתו ההדורה, כשראה היהודי את מרכבת המלך, תכף ומיד צעק בקול גדול "המלך!". המלך עצר את מרכבתו, וכל הליסטים נמלטו על נפשם... ציווה המלך לשחרר את היהודי מן האזיקים ושלחו לחופשי.

כל השנה אנו אסורים וכבולים בכבלי היצר הרע, נתונים לשליטתו. אנחנו משתוקקים להשתחרר מכבלינו, אבל הוא חזק מאיתנו. מגיע ראש השנה, אנחנו מרימים קול צעקה "המלך", ומן הצעקה הזו בורחים כל המשטינים והמקטרגים.

כל השנה האדם מתרגל לחיות תחת שליטת היצר. הוא כבר רגיל לכך שידי כבולות, ובקלות הוא נכנע ליצר הרע. הוא אומר לעצמו: 'אני לא אשם, זה לא אני, זה היצר הרע. היצר שם עליי אזיקים ושולט בי ללא מצרים'. על כך משיבים לו: תצעק בקול גדול: "המלך!!" "אבאלה, תעזור!". תצעק אליו מהלב. תמליך אותו עליך, ותראה איך היצר נמלט על נפשו.

דבר ראשון, תחליט שהוא המלך, הוא ה'בוס'! אם מישהו היה נותן לך חמישים אלף דולר, הרי כל היום היה הראש שלך עסוק במחשבות איך לרצות אותו..

הקב"ה, מלך העולם, לא נתן לך רק חמישים אלף דולר, הוא נתן לך את כל החיים שלך. הכל ממנו! הוא פותח לך את העיניים בכל בוקר, הוא נותן לך את היכולת ללכת, לדבר, לשמוע, הכל ממנו, ובלעדיו אין לך כלום..

(מתוך 'אריה שאג' ימים נוראים)

בראש השנה ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני הקדוש ברוך הוא, ובביום יוצאת הגזירה: "מי יחיה ומי ימות... מי ישפל ומי ירום". היטיב רבי אמנון ממגנצא להעביר את התחושות המלוות את היום הזה, בתפילת "ונתנה תוקף" שחיבר: וּמִלְאָכִים יִחְפְּזוּן וְחֵיל וְרַעְדָּה יֵאָחֲזוּן וְיֵאֱמְרוּ הַיּוֹם הַדִּין... אך טבעי היה, לו כל תפילותינו היו סובבות סביב בקשת חיים, בריאות איתנה, פרנסה טובה... והנה: כלום! וליתר דיוק: כמעט כלום.

חוץ מ"זכרנו לחיים" בתחילת התפילה, ו"בספר חיים" בסוף התפילה - איננו מבקשים שום בקשות אישיות בכל התפילה. מייד לאחר שלוש הברכות הראשונות, כשמתחילות הבקשות, אנו מבקשים רק על כבוד שמים: "ובכן תן פחדך ה' אלקינו על כל מעשיך... וייראוך כל המעשים, וישתחוו לפניך כל הברואים...". הדבר טעון באור: מדוע איננו מתחננים על נפשנו? הן גורלה של כל השנה הבאה מוטל על כף המאזניים - מדוע איננו מבקשים על כך כלום?

הרמח"ל גילה לנו את הסוד: הקב"ה, הוא 'עורך הדין' הטוב ביותר בעולם - "לא-ל עורך דין", ועורך הדין הזה לימד אותנו את ה"פטנט": אם רוצים אתם לצאת זכאים בדין, אם חפצים אתם בשנה טובה ומתוקה - תתפללו עלי, ולא על עצמכם! אם תתפללו עלי - יהיה לי מה להשיב כנגד כל המקטרגים, הבאים לקטרג עליכם ביום הדין.

אם תתפללו על עצמכם, ותבטיחו כל מיני הבטחות בתמורה - יכולים המקטרגים לומר: 'גם לפני שנה הם הבטיחו... גם לפני שנתיים ושלוש... אנחנו מכירים כבר את ההבטחות שלהם ועד כמה הן באמת שוות'...

לכן, במקום לבכות על עצמכם, בכו עלי! בכו על כבוד מלכות שמים שיתגלה בעולם! בקשו שיאמר כל אשר נשמה באפו: "ה' אלוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה".

אם תכאבו את הכאב שלי - אהיה "מחויב", מידה כנגד מידה, לדאוג לכאב שלכם. אם השמחה שלי היא זו שתענין אתכם - אז: "אני לדודי ודודי לי", ואהיה "מחויב" גם אני לשמח אתכם בחזרה. זהו ה"פטנט": אני לדודי - ודודי לי.

מדוע נעשית הכרזת "המלך" ממקומו הפרטי של שליח הציבור?

כבר בתפילת שחרית, מיד לאחר פסוקי דזמרה, המילה הראשונה של שליח הציבור היא - "המלך". עוד בהיותו במקומו, לפני

והנה משאך החל לפייס את הנופל, פרצה זעקה קורעת מגרוננו כי ראה לתדהמתו הגדולה שאין ה'נופל' סתם אדם, אלא אחד מגדולי זקני וצדיקי הדור... ולא מצא מנוח לנפשו אשר נבהלה מאוד

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על סליחות ותשובה

וְשִׁבְתָּ עַד ד' אֱלֹהֶיךָ (פסוק)

אלא יעזוב דרך רשע וישכון באהלי שם, וממילא יתייבש הבוץ מאליו ויצא מאפילה לאור גדול.

האדם אינו צריך 'לילך למרחקים' לחפש אחר 'התשובה', אלא היא קרובה אליו ובהישג ידו.

כה כתב הגה"צ רבי שריה דבילצקי זצ"ל, מעשה שהיה - על סמך מה שמסרו לי שבשבת ר"ה יהיה 'חשמל כשר' במקוה - הלכתי למקוה כבר לפני שעה שלוש לשם, בפרוזדור ובמדרגות היה חושך מוחלט, אך קיוויתי שאחר שאפתח את המקוה יהיה שם אור. אך בקושי מצאתי בחושך את המפתח ופתחתי את המקוה, אך שם היה חושך מוחלט. מכיון שכבר פתחתי, חשבתי שאסתדר בחושך, מצאתי ספסל בחדר ההלבשה ושם פשטתי בגדי, ומשם הלכתי לחדר המקוה, החושך היה יותר ממצרים, ופתאום אבדתי כל יחס באיזה צד ופינה אני נמצא, וגיששתי בקירות וגם את המקוה לא מצאתי, והייתי משוטט הנה והנה ללא פתרון, ופתאום נטבלו רגלי במים, גם כן טוב. נכנסתי, טבלתי ויצאתי, בשום אופן לא מצאתי את חדר ההלבשה ומיששתי בקירות ללא כל התמצאות, כי הכל נאבד ממני. ופתאום מצאתי חולצה ובגדים אך נוכחתי כי הם לא שלי, וכעבור רגע מצאתי את שלי והתלבשתי ורציתי לצאת, אך כאן נגמר הכל. פחדתי שעם כל צעד אסתבך יותר, והחלטתי מתוך צער להישאר לשבת על הספסל, עד ירחם... אך הצטערתי בלב שאצטרך להפסיד כל ה'קרבנות', ומי יודע אם גם לא פסוקי דזמרה, והתפללתי בלב לישועה. והנה, לא עבר רגע ואני שומע צעדים מתקרבים ויורדים למקווה, ואני קורא בקול רם - אני לא רואה איך לצאת, רגע, רגע, ענה הקול. והנה יד שלוחה אלי ומעמידה אותי ברגע על מדרגות היציאה ונוכחתי כי גם עד כעת היו רק כמה סנטימטרים ממני ועד המדרגות שלא הרגשתי בהם. המוסר השכל, אדם קרוב מאוד לדרך התשובה רק כמה סנטימטרים מפרידים, והוא חושב שהוא שרוי בחושך מוחלט ומתייאש. פתאום נשמתו מרגישה את צעדי הא-לוקים המתהלך בגן, והוא רק צריך לקרוא במר נפשו, אני לא רואה לצאת מהחושך שאני שרוי בו. רגע רגע עונה הקול, והנה יד שלוחה אליו ומוציאה אותו למרחב, והוא רואה שרק מספר סנטימטרים הפרידו בין החושך לדרך האור, והוא בסכלותו חשב שאבדה דרכו. פתחו לי פתח כחודו של מחט, רק איזה קריאה קלה ותיכף אפתח לכם פתח שכל קרוניות ועגלות יכנסו בו. השיבנו ה' אליך ונשובה - שובה ישראל עד ה' אלוך כי כשלת בעוונך, ע"י העוון שהוא חושך מוחלט נסתבכת עוד יותר, וכשלת. ונזכה לשוב בתשובה שלימה לפניו. עכ"ל.

בתחילת הסליחות אומרים פסוקי שבח בגדלות השי"ת, ואף שכבר נאמרו בזה כמה טעמים להבין מה עניינם של 'פסוקי דזמרה' אלו קודם בקשת הסליחות, מ"מ נביא בזה ביאור נפלא. הגע בעצמך, הולך לו אדם מן השורה ברחובה של עיר כשהוא נחפז וממהר מאוד ל'עבודתו', מרוב מהירות לא נזהר כראוי ובדרך מרוצתו פגע באחד העוברים והשבים והפילו ארצה. והנה, מתחילה היה נדמה לו שפגע בילד קטן, ע"כ נענה לקראתו בשפה רפה 'מחל נא...' וכמעט שהמשיך במנוסתו. אלא שלפתע הבחין כי לא נער קטון הפיל בפחזותו אלא אדם מבוגר ובא בימים, מיד התחנן לפניו 'אוי, מה עשיתי, מחל נא...' ומרבה בסליחה ומחילה בכל פה ובאופן יותר מכובד, תוך שהוא מתרץ עצמו במאה ואחד תירוצים מדוע לא שם לבו לכל הנעשה. והנה משאך החל לפייס את הנופל, פרצה זעקה קורעת מגרוננו כי ראה לתדהמתו הגדולה שאין ה'נופל' סתם אדם מכובד מן השורה, אלא אחד מגדולי זקני וצדיקי הדור... כעת כבר לא מצא מנוח לנפשו אשר נבהלה מאוד, ובקושי רב הצליח לחלץ מפיו בלב נשבר ונדכה בקשת סליחה ומחילה בתחנונים ודמעות, על אשר בפזיזותו השפיל את כבוד גדול הדור עד עפר.

עתה, נחזי אנן, אם היה זה האיש ממשיך באותה בקשת סליחה למחצה לשליש ולרביע כבתחילה - אף לאחר שנתברר בפניו שהנופל 'רשע' הוא, הרי היה מוסיף בזה חטא על פשע, בהראותו כי אינו מתייחס בכל חומר הענין הראוי למעשהו הנלוז. נמצינו למידים שעצם הידיעה וההכרה במי שחטא כנגדו היא הנדרשת תחילה בטרם יגש לבקשת הסליחה והמחילה. לכן מקדימים תחילה פסוקים המדברים בגדולת ה' ונוראותיו, ובחסדיו העצומים עמנו, למען תהיה בקשת הסליחה כראוי וכנכון. והן הן דברי רבינו יונה שצריך לזכור 'יצרו' אשר בראו יש מאין, וחסד עשה עמו, וידו תנחהו בכל עת, ונוצר נפשו בכל רגע'

החושך היה יותר ממצרים, ופתאום אבדתי כל יחס

מעשה בחסיד אחד שנכנס אל הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע, ובכה לפניו מקירות לבו על מצבו השפל ברוחניות, ובתוך דבריו פלט בלשונו שהוא כולו טבוע ברפש ובוץ, נענה הרה"ק מטאלנא והשיב לו - הבוץ הגדול ביותר אין לו קיום וייתבש לבסוף אם אין מוסיפים לתת בו מים... כלומר, שאין עליו כי אם להחליט בהחלטה גמורה שמכאן ואילך לא יוסיף קוצים למדורת העוונות,

חיזוק עצום כתב הרה"ק ה'שפת אמת' מבערז'אן זי"ע (דרוש לעשי"ת) לפרש בלשון הכתוב (ישעיה נה) 'יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישב אל ה' כי 'יעזוב' יתפרש כמו שנאמר (כג ה) 'עזוב תעזוב עמו', והיינו מלשון עזרה, ור"ל, שהקב"ה עוזר לרשע ומעורר אותו לשוב בתשובה.

והנה רבים מקשים במה שאמר 'יעזוב רשע דרכו', וכי יש לרשע איזו דרך... וביאר הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל, במשל ל'רועה נאמן' שנקלע ליער, ולפתע הוא רואה זאב שבא לטרוף את הכבשים, ב'מסירות נפש' החל מרדף אחריו, אלא שהזאב בעל כוח הוא בבריחה, ולא השיגו הרועה... עד... שהצליח הרועה לתפוס היטב בזנב הזאב אך הזאב המשיך במנוסתו, וכך יצא שהזאב בורח והרועה מחזיק היטב היטב בזנב ונגרר אחר הזאב עד כדי סכנת נפשות... וכך נכנסו לתוככי העיר, והנה אך ראו בני העיר את ה'מחזה' ומילאו שחוק פיהם ולשונם רינה, לאידך היה הרועה צועק במר נפשו 'רחמנים בני רחמנים' הצילוני מן הזאב, הצילו... עד שנענה אליו חכם אחד עזוב נא את ה'שוואנץ' (זנב הזאב), ותינצל נפשך. וכך אנו אומרים לכל יהודי באשר הוא עזוב נא את השוואנץ - מדוע עשית מהנהגתך 'דרך' ושיטה עד שאינך יכול לסור ממנה על דרך טוב, מי הכניס לך בדמיוןך שהנך חייב להתנהג כך וכך, אין זה אלא הרגל רע, עזוב אותו וירווח לך... כיו"ב אמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (פרשת נח) בשם אביו הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע, 'דיש מין חיה הנקראת 'ביבער', וכך היא דרכה, להיכנס שתלך הרי בדרך חזרתה תשוב באותו דרך בדיוק ממש, וממילא כשרוצים לצודה מתבוננים בדרך הליכתה, ומכנינים לה 'מלכודת' באותו מקום, וכשהיא תשוב בדרך חזרתה תלך ישר לתוככי המלכודת, ובאמת כשהיא חוזרת והיא רואה את אשר לפניו - כי היא עומדת להילכד - תתחיל לבכות, אבל עדיין אינה מעלה בדעתה לשנות דרכה, וכך היא בוכה ונכנסת תוך כדי בכיה למלכודת... ולכך ממש דומה היהודי ש'בדמיונו' חייב הוא ללכת בדרך פלונית, ואף שהוא רואה את גודל השבר ו'בוכה' עם כל זאת אינו נמנע וממשיך להיכנס לתוככי הבור והכשלון - צא משגינותיך, ותחליט בדעתך כי אינך מחויב לילך למקום פלוני... כלך בדרך אחרת, בדרך טוב, ותנצל נפשך.

צד אכנס הביתה, והרי אנוכי 'סוס'...

הגאון רבי מרדכי פאגערמאנסקי המשיל לשני אחים קטנים ששיחקו כשהאחד משמש כבעל העגלה והשני נדמה לסוס, 'בעל העגלה' מושך בסוס... והנה החל לירד גשם זלעפות, 'בעל העגלה' עזב את החוטים (מושכות) ומיהר אל הבית, אם הבנים שראתה רק בנה האחד שב הביתה דאגה לשלום אחיו מדוע בושש לבוא,

מיהרה לצאת החוצה, ומצאתו עומד כשהוא כפוף תחת כיפת השמים וכולו רטוב עד לשד עצמותיו. ותשאלהו, מדוע תעמוד בחוץ, והרי הגשם יורד עליך ללא הפסק, השיב הנער, כיצד אכנס הביתה, והרי אנוכי 'סוס'...

על כך אמר דוד המלך 'אל תהיו כסוס כפרד אין הבין'... עומדים אנו בעשי"ת, והלה אומר 'איני יכול להיכנס כי סוס אני', איני יכול לעזוב ולשנות דרכי לטובה... מי גילה לך 'רז' זה שאתה סוס, ומי מכריח אותך להמשיך להיות 'סוס', עזוב את הרגליך הנלוזים, פקח עינך וראה כי עליך אמר הבורא 'נעשה אדם', ובכוונתך להעפיל למדרגות ומעלות טובות לאין ערוך.

ידוע שלשמירת הפיל (שלא יברח) די בחבל דק וחלוש, אף שבדודאי בכוחו של פיל לעקור את החבל כלאחר יד, מכל מקום 'שמירה מעולה היא'... והסבר הדבר, מכיוון שכשהיה הפיל קטן בן יומו היה סגי לו בקשירת חבל דק, וכשניסה אז להשתחרר ממנו לא עלתה בידו, לכן קבע בנפשו שלעולם אין בידו לקרוע את קשרי החבל, וכבר איננו מנסה אפילו פעם אחת לחשוב אולי עתה משגדלתי ואני נושא משאות אדירים, כבר יכול אני לשחרר עצמי מחבל דק וקלוש זה... עלינו לדעת - 'מותר האדם מן הבהמה', להבין שאף אם כבר ניסה להתגבר על יצרו באיזה ענין ולא עלתה בידו, וכי משום הכי גם עתה לא יצליח, הרי יתכן שהיום נתחזקו כוחותיו ויוכל לנצח.

(קטעים מלוקטים מתוך 'באר הפרשה' ראש השנה תשפ"ה)

מערכת 'על הצדיקים'

מברכת את כל הכותבים, העורכים, המפיצים, השותפים והקוראים
בברכת שנה טובה וכתובה וחתימה טובה

כל מה שזכה הרב ר' אורי זוהר זצ"ל לקום מדיוטא התחתונה ולהיות לאחד שגדולי ישראל הולכים לידו, וגדול מחזירי התשובה בדור - זה כי הוא היה מוכן לחשוב! ומה שהוא היה צריך לעשות הוא עשה

הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א בואו נשנס מותניים, נתפלל... נבכה לאלוקים

וְהִתְקַבֵּל בְּלִבְּךָ לְאָמֹר שָׁלוֹם יְהִיָּה לִי (כ"ט ז')

בקידושין, הרי את מקודשת לי ע"מ שאני צדיק, אפילו הוא רשע גמור - מקודשת חיישין שמא הרהר תשובה בלבד.

אמר מרן רה"י: יש עשרים עיקרי תשובה ברבינו יונה. מה אני יכול לעשות בכמה שניות?... רק להחליט שאני משתנה. נכון, אחרי ההחלטה הזו צריך להמשיך לחשוב ולהתבונן איך אני משתנה ומה אני הולך לעשות בשביל להיות בעל תשובה. אבל כבר באותו רגע של ההחלטה אתה נקרא צדיק ונהיה בעל תשובה. אתם מבינים מה ההבדל בשמים בין אחד שהוא רשע לבין צדיק!...

יש לנו שתי סיבות, שגם אם אני רוצה לשוב זה עדיין מקשה עלי: סיבה ראשונה אני לא מרגיש שהלב שלי מתעורר. מרן שה"ת רבי חיים קניבסקי זצ"ל שאל, שהקב"ה אמר "שובו אלי - ורק אז - ואשובה אליכם", ואילו אנו מבקשים "השיבנו ה' אליך ונשובה" שגם את זה הקב"ה יעשה. וביאר שכוונת הקב"ה בשובו אלי שתבקשו השיבנו שתהיה מעוניין ותרצה בכל לב לשוב אליו ותתחנן לפניו שיקרב אותך אליו, ותצעק השיבנו ואז ה' יעזור לבך לשוב אליו ית'.

אבל, הסיבה השניה, איך אני מתהפך, לדוגמא - אני בטלן גדול.. אין לי חשק ללמוד, אני לא לומד, איך אני אתהפך, איך אני יהיה מתמיד!?!...

יצא ספר על הג"ר חיים טודרוס גולדבלט זצ"ל

יצא ספר על הג"ר חיים טודרוס גולדבלט זצ"ל, הבן אדם הזה - כל מי שגר בשכונת עזרת תורה יודע, שהוא במשך עשרות שנים היה מגיע לבית הכנסת בשעה חמש בין בקיץ ובין בחורף, והוא נשאר שם עד השעה אחת עשרה בלי לצאת! שישי, שבת, ראש השנה, ויום כיפור, והוא היה בקי בכל התורה בנגלה ובנסתר. ושם מסופר, שהוא עצמו סיפר פעם לבנים שלו, שהוא היה תוסס מאד ושובב עם המון מרץ... הוא לא היה מסוגל לשבת רגע אחד על המקום, הוא נורא רצה להיות מתמיד, והוא התפלל על זה המון! אבל ההתמדה ממנו והלאה... הוא למד בתפירת, והוא שאל את ראש הישיבה שלו הגאון רבי אביעזר פילץ שליט"א איך אני נהיה מתמיד?... אמר לו רה"י - לך אני לא יודע פתרון... כזה שובב.. והוא סיפר לבנים שלו שהוא החליט ככה: חמש דקות אני יכול לשבת?... כן. אמנם זה מאמץ, אבל אפשרי. חמש דקות אני יכול לשבת?... כן. אמנם זה מאמץ, אבל אפשרי. חמש דקות - עם זה התחלתי! הוא ישב

בא נדבר בצורה פשוטה, על מי אנו חושבים שהוא "מתברך בלבבו לאמור שלום יהיה לי"? על חילוניים, או כאלו חצי חצי, אבל אני - בחור ישיבה - מה זה נוגע אלי?...

אומר הרמב"ם (פ"ג) מה השופר אומר לי?... עורו ישנים משנתכם - - - וחישבו במעשיכם, וחישבו... בא בא אל תהיה רגוע, תתחיל לחפש - ותמצא! וכל אחד יודע שמכף רגל ועד ראש אין בו מתום... 'בושתי וגם נכלמתי להרים פני אליך אלוהים'.

אם אדם מתחיל לאט לאט לבקר את המעשים שלו ולחשוב מה באמת מוטל עליו לעשות - אז הכל נראה אחרת. הרב שלמה הופמן זצ"ל סיפר, שכשבחור היה מתארס הוא הלך לספר זאת לרבי אייזיק שר זצ"ל. ואחרי שרבי אייזיק איחל מזל טוב בחום, הוא התעניין - מה הכלה עושה, יש לה עבודה? לא. אז איך תחיה?... [בשעתו לא היו כוללים הרבה כהיום] שאל רבי אייזיק, לא, בעזרת ה' אחרי החתונה יש לה עבודה. ואיך אתה יכול לתת לה לעבוד?... איך יהיה בית של תורה?... מי יהי' מהצהרים עם הילדים וכו'. הבחור התבלבל, אז זה טוב או לא טוב?... אמר רבי אייזיק - זה לא עניין של טוב ולא טוב, אני רוצה דבר אחד, שתחשוב! תחיה בחשבון.. וכן בתשובה תחשוב אני עושה טוב, או לא טוב, למה אני חי, מה קורה איתי... "אל תהיו כסוס כפרד אין הבין". סוס לא חושב. כל מה שאתה עושה - תחשוב. תתבונן - הסתכל... ואין אתה בא לידי עבירה.

כל מה שזכה הרב ר' אורי זוהר זצ"ל

כל מה שזכה הרב ר' אורי זוהר זצ"ל לקום מדיוטא התחתונה ולהיות לאחד שגדולי ישראל הולכים לידו, וגדול מחזירי התשובה בדור - זה כי הוא היה מוכן לחשוב! ומה שהוא היה צריך לעשות הוא עשה, בין אם זה קל ובין אם לא.

הגר"ח מואלוז'ין כותב ב'כתר ראש' (סוף סידור הגר"א), 'תשובה עצמית ע"פ דינא דגמרא בנקל לצאת. דהיינו שיגמרו בדעתו שלא ישוב לכסלה עוד ומרירות הלב ביתר שאת'.

אדם מחליט בדעתו - אני מפסיק עם הדברים הלא טובים, זו תשובה על פי דינא דגמרא שיוצאים בה ידי חובה. מרן ראש הישיבה (הגרא"ל שטיינמן) זיע"א הביא לכך ראיה פשוטה מהגמ'

חמש דקות - ויצא. אחרי זה עוד חמש דקות - ויצא. עד שהרגיש בנפשו שיכול כבר יותר, והתחיל להישאר עשר דקות וכך העלה לאט את מספר הדקות הרצופות עד שהצליח להשריש בנפשו אהבת התמדה ללא גבול, וככה הוא התחיל לבנות את עצמו לאט לאט. מישהו אמר לי היום כשאני ראיתי אותו זה היה אחרי שהוא כבר התחיל את הגמרא. ולאט לאט הוא נהיה מתמיד שלא פסק פומיה מגירסא, והוא היה בקי בכל התורה כולה. הוא היה גם בעל כשרון וידע גם את הפרקטיקה בכל דבר... הוא היה מיוחד בכוחות שלו. ממה הוא התחיל?... חמש דקות...

אף אחד לא מבקש ממך שתשתנה בין לילה. לא משתנים בלילה אחד. רוצים דבר אחד, תכנית רב שנתית.

דרך אגב, מסופר שם עוד סיפור מאד מעניין, מישהו העיר לו שהתמדה שלו יותר מידי על חשבון הבית. הוא היה בן אדם מאד טוב לב, הוא מיד אמר לאשתו - מה שאת רוצה אני מוכן לעשות, העירו לי שאני לא כ"כ נמצא בבית. אמרה לו אשתו, אם אתה רוצה לעשות רצוני - אני רוצה שתחזור לבית המדרש... ומספרים שם עוד, שמישהו שאל את אשתו הרבנית, מילא כל השנה את מסכימה - מובן. אבל ערב חג, ערב יום טוב, הכל לחוץ, בפרט שהיו להם הרבה ילדים. איך את מסוגלת?... היא ענתה לו (זה חינוך של ביתו של הג"ר מיכל זילבר...) אתה ראית פעם סוחר אתרוגים ולולבים?... מתי הוא מגיע הביתה בערב סוכות? הוא בא ברגעים האחרונים. אם הוא יבא קודם אשתו לא תסכים... כעת אתה עושה רווחים לכל השנה, עכשיו אתה בא הביתה!... היום זה הרווחים הכי גדולים! המשיכה ואמרה, איפה הרווחים הגדולים שבעלי עושה?... היום. היום. היום!!! אני אתן לו להפסיד את זה!... עכ"פ - מחמש דקות. בא תתחיל ממה שאתה יכול ולאט לאט תתקדם. וכך זה לאורך כל הדרך... דבר כל כך פשוט.

אל תבהל מההצלחות של השני...

אבל יש דבר יותר עמוק וקשה. המשגיח רבי מתתיהו סלומון זצ"ל הביא בשם הג"ר אליה לופיאן זצ"ל שכתוב בהפטרות שבת הגדול "אמרתם שוא עבוד אלוקים ומה בצע כי שמרנו משמרתו, וכי הלכנו קדורנית כל היום גם נמנו עושי רשעה, גם בחנו אלוקים וימלטו". אמר רבי אליה, אחד הנסיונות הקשים הוא, אתה ירא שמים, תראה את הבחור השני שהוא לא כזה ירא שמים והוא מאד מצליח בחיים... הוא עשה שידוך טוב, יש לו דירה, כסף וכבוד מה לא טוב לו?... וזה מסנוור את העיניים, וזה הרבה יותר קשה. אומרים שהעיקר זה התמדה, הנה השני לא כזה מתמיד והוא הצליח בחיים! זה אחד הנסיונות הקשים של הדור האחרון. "כי מנסה ה' אלוקים אתכם לדעת הישכם אוהבים" - על מה זה הולך? שבא נביא שקר ומצליח! וזו הבחינה האמיתית הישכם אוהבים את ה' אלוקים בכל לבבכם ובכל נפשכם. אם ה' עושה שההוא יצליח זה משני סיבות. האחת, לשלם לו פה. השניה - להעמיד אותך בנסיון.

בואו נשנס מותניים, נתפלל... נבכה לאלוקים - השיבנו ה' אליך ונשובה... באמת נרצה... איך אמר הג"ר רפאל שמואלביץ זצ"ל ליש הרבה שרוצים לרצות... תרצה באמת והבא ליטהר מסייעין בידו, שתהיה התשובה תשובה שלימה, ויהיה לנו ולכל ישראל שנה טובה עם המון המון סייעתא דשמיא. אמן.

(מתוך גליון ארחות חיים - נצבים תשפ"ד)

לעילוי נשמת

הרה"ג

ר' אלטער מרדכי ברג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

מרא דאתרא דקהילת עטרת רא"ש
מונסי ניו יורק

נלב"ע ח"י סיון תשע"ו

ת.נ.צ.ב.ה

מגיד המישרים רבי ברוך רוזנבלום סיפר, כי בתום אחד מן השעורים שמסר לקראת יום הדין, ניגש אליו אחד ותחב לידו קופסת סרדינים, ואמר: "הרב, אם בראש השנה תאכל את זה - אתה מסודר"...

הגאון רבי שלמה לוזנשטיין שליט"א על אכילת הסימנים בראש השנה

כִּי קָרֹב אֵלָיךְ תִּדְבֶּר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ (פ' יד)

נחמדים, אבל הדבר הזה הוא השיטה הטובה ביותר להינצל מגזרות קשות...

מהו הדבר? - מסורת במשפחתו לאכול בליל ראש השנה דג סרדין. סרדין הוא 'סר דין', ואין לשכוח את ה"יה רצון" שכלווה אליו: יהי רצון שיסור הדין... בהזדמנות אחרת הבחין ביהודי בודק 'אננס' בחנות ירקות בערב ראש השנה, כמו שבודקים אתרוג בערב סוכות. לשאלתו הסביר, כי אם הגמרא אומרת שהרואה פילים בחלום - פלאי פלאות נעשו לו, על אותו משקל האוכל אננס - ניסי ניסים ייעשו לו...

אלא שקל לחייך על חשבון תמימותם של אנשים אחרים, המשקיעים את עיקר הכנותיהם בערב ראש השנה בסימנים ומעדיפים זאת על פני חשבון נפש נוקב, אולם האמת היא שלב יודע מרת נפשו - לכל אחד מאיתנו עלול להיות איזשהו 'סרדין' או 'אננס', שבו אנו מעדיפים להיתלות, וכך במקום להיות שקועים בקבלת עול מלכות שמים, אנו מעדיפים להפוך את הטפל לעיקר.

סיפורו המרגש של רבי ישראל קליין

אחת הדרכים המופלאות לזכות בדין היא להתחזק בדיבור חברים, כמאמר רבותינו ז"ל: "כל המרחם על הבריות - מרחמין עליו מן השמיים" (שבת קנא).

להלן סיפורו המרגש של רבי ישראל קליין, שהיה יהודי ניצול שואה מזקני חסידי בעלזא. הוא עבר על בשרו שבעה מדורי גהינום, ועמד בכולם בגבורה, כשהוא נותר מן המעטים שבמעטים שבארץ החיים. בהזדמנות אחת אמר בגילוי לב, כי לעניות דעתו עמדה לו להינצל מן התופת זכות אחת שהייתה בידו, וכך סיפר: הדבר היה במחנה עבודה נאצי, הבחנתי ביהודי נפוח כפן, חלוש ותשוש, שעמד בשארית כוחותיו האחרונים ליד פח אשפה גדול שבקצה המחנה, ונבר וחיפש בתוכו שיירים של אוכל. הבנתי כי הוא כנראה על סף בולמוס קשה, ורחמי נכמרו על השפל הנורא שאליו הגיע איש ישראל קדוש. ניגשתי אליו, ושאלתי: "אמור נא, איש יהודי, במה אוכל לעזור לך?" היהודי בקושי הצליח להניע שפתיו מרוב חולשה. בלחישה ענה לי:

"אפעס עסהן" [משהו לאכול]. הצטערתי שאין בידי כלום לתת לו. גם אני עצמי הייתי רעב מאוד באותה שעה, אך לבי

הכול נוהגים לדקדק באכילת הסימנים בראש השנה, ומתאמצים להשיג ראש של כבש או של דג. אחד מתלמידי ה"חפץ חיים", אשר זכה להסב ביחד עם רבו בסעודת ליל ראש השנה, סיפר על זיכרונותיו מאז: כאשר הגיעה עת אכילת הסימנים, פתח ה"חפץ חיים" בדברי הגמרא (הוריות יב) האומרת שיש תוקף וחוזק לסימן טוב שאדם עושה. משום כך ראוי ורצוי לאכול בראש השנה דברים מתוקים, ולהימנע מאכילת דברים חמוצים וחריפים. כמו כן אוכלים "קרא" כדי שיקרעו שטרי חובותינו, "סילקא" - שיסתלקו שונאינו ועוד, ובחג עצמו - מובא בתלמוד הירושלמי - מנסים להימנע מלישון, לפחות עד חצי היום, כדי שמזלנו לא יישן. אמר ה"חפץ חיים" - אנו מהדרים אחר סימנים, אך עלינו לדעת שאין סימן נאה ויאה יותר מהארת פנים לזולת, מחיוך ומסובלנות כלפיו! ואין סימן שאינו טוב יותר מכעס והקפדה! הארת פנים לזולת, חיוך, עזרה ועידוד - הריהם סגולה בדוקה לזכיה בדין, שהרי אמרו רבותינו ז"ל: "כל המרחם על הבריות, מרחמים עליו מן השמים", ואמרו: כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו, ובמידה שאדם מודד לאחרים - מודדים לו". אם כן, המחייך לזולת - יחייכו אליו מן השמיים! המאיר פנים - יזכה להארת פנים באור פני מלך חיים... נקפיד על כך בימי ראש השנה - וגם בשאר ימות השנה, ועל ידי הסימנים היפים של הארת פנים והחיוך לזולת, נזכה גם אנו לקבל הארת פנים מאת הקב"ה.

הדבר הזה הוא השיטה הטובה ביותר להינצל מגזרות קשות...

מנהג אכילת הסימנים הינו עניין גדול בכל תפוצות ישראל, אלא שיש לזכור כי אין הוא הדבר העקרי בראש השנה. עבודת היום דורשת מאיתנו חשבון נפש וקבלת עול מלכות שמיים, ועניינים אלו צריכים להיות בראש מעיינינו.

מגיד המישרים רבי ברוך רוזנבלום סיפר, כי בתום אחד מן השעורים שמסר לקראת יום הדין, ניגש אליו אחד המשתתפים ותחב לידו קופסת סרדינים, כשהוא אומר: "הרב, אם בראש השנה תאכל את זה - אתה מסודר"... כאומר: השיעור והמסרים

יצא למראה אותו יהודי שמתייסר כל כך. הרגשתי כי מעי הומים עליו. פניתי ואמרתי לו: "אחי יקירי, אהובי כנפשי, לדאבוני אין לי כלום ממש, אפילו לא גרגר אחד להצלתך. שנינו כאן נתונים באותה סירה ובאותה צרה... אבל דבר אחד כן יכול אני להעניק לך, ובשפע רב - אהבה עזה ושופעת, על היותך איש ישראל קדוש! על שאתה יהודי כמוני, ונשמותינו אחת הן!" תיכף ומייד תפסתי את אותו מסכן בשתי ידי, והתחלתי לחבקו ולנשקו באהבה עזה ועצומה. שנינו פרצנו בבכי, ותוך כדי כך אמרתי לו שוב ושוב: "איך האב דיר ליב! דו ביזט אידי! איך האב דיר ליב!" [אני אוהב אותך, אתה יהודי, אני אוהב אותך!]

כך עמדנו שנינו, זה בזרועות זה, מוצאים לעצמנו פיסה של אנושיות ורחמים בתוככי הגיהנום הנורא. כשעמדתי לעזוב אותו, אמרתי לו: "דע נאמנה, שגם כאן, בשפלות הגדולה של ישראל, הקב"ה אוהב אותנו! אנחנו בנים יקרים ואהובים שלו!"

וראה זה פלא. על אף שלא נתתי לו שום דבר מאכל, בכל זאת התאזר אותו יהודי בעוז והחזיק מעמד, עד שקיבל את מנת הלחם של יום המחר, ויכול היה להכניס משהו לפיו. הוא כבר היה על סף מוות - אך המשיך לחיות מכח אותו דיבוק חברים!

מני אז נעשינו חברים קרובים בלב ונפש. במשך כל ימות הזעם עמדנו ביחד בכל הגזרות הקשות, וחיזקנו זה את זה. אולי מכוח הקשר העז בינינו זכינו יחד לשרוד את התופת, להישאר בארץ החיים ולחיות חיים של אמונה, כשהקב"ה מסייע בעדנו להקים משפחות גדולות וענפות!

או אז ראיתי, שכאשר אוהבים איש ישראל באמת ומרחמים עליו, הרי שכל הדינים הקשים מתמתקים, כמו שנאמר: "תניא רבן גמליאל ברבי אומר: 'ונתן לך רחמים ורחמך והרבך' - כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמיים" (שבת שם).

כיום אין אנו מתמודדים עם שואה איומה כפי שהתמודדו הם, אולם ההתמודדויות שלנו גם הן התמודדויות לא פשוטות. ולא רק בניסיונות שבגוף מדובר, אלא בעיקר בניסיונות הרוחניים האורבים לפתחנו כל הזמן. במה נוכל, אפוא, לחנק את עצמנו? כיצד נוכל לדאוג להינצל ולשרוד מן הניסיונות הללו, ולחיות כיהודים נאמנים לה' יתברך? - בכוח אהבת ישראל. כאשר נרבה אהבת חינו, ונדאג לחזק ולעודד תמיד איש את רעהו, נזכה במהרה לצאת מן הגלות המרה ולהחיש את גאולתנו.

שכב התוכי ולא שיתף פעולה כלל

אדם בודד חיפש נואשות אחר מישהו שיוכל לשמש לו כחבר, לבסוף עלה בדעתו לקנות תוכי מדבר. התוכי יפטפט בלי הרף, יפיג ממנו את השיעמום וימלא את הבית השקט ברוח חיים. זמן מה חסך כסף, ולבסוף קנה תוכי יקר.

כשהגיע לבית, העמיד את הכלוב בפינתו. להפתעתו, שכב התוכי ולא שיתף פעולה כלל. למחרת חזר האיש למוכר, והתלונן שהתוכי

אינו מדבר איתו. 'שמת לו מראה?' שאל המוכר, 'הנה, קנה לו מראה, הוא יראה את עצמו ויתחיל מייד לדבר'

הוזיל האיש מכספו וקנה מראה משובחת, הניחה אצל התוכי, אך התוכי כלל לא התעניין במראה. למחרת חזר האיש בכעס אל החנות. 'המראה שקניתי לא הועילה כלום. התוכי שוכב ואינו זז'

'סולם יש לו?' החזיר המוכר, 'אם אינו לו סולם כנראה שחסר לו אתגרים. קנה לו סולם, ותראה שהוא יתחיל לדבר'.

בחר האיש סולם יקר, הכניס אותו לכלוב - אך זה עדיין לא עזר. כשחזר למחרת אל המוכר, הציע לו הלה לקנות נדנדה יקרה. אלא שהנדנדה לא הועילה כלום. התוכי הוסיף לשכב ולא התעניין בחפצים היקרים שהוכנסו אל הכלוב. למחרת בבוקר מצא האיש את התוכי מת.

חזר אל החנות ואמר למוכר בכעס: "רמית אותי! מכרת לי תוכי חולה! עליך להחזיר לי את כל כספי!" התפלא המוכר: האם במשך כל הזמן שבו שהה בביתך לא הוציא התוכי אף מילה מפיו? בחנות כאן הוא פטפט בלי הרף. "הוא חזר על מילה אחת ויחידה", נזכר האיש, "אוכל. זהו. יותר מזה לא אמר כלום". תפס המוכר את ראשו בין ידיו ואמר: האם לא הכנסת לו אוכל? "לא", משך הקונה בכתפיו, "מעולם לא אמרת לי שעליי להאכיל אותו..."

איש זה הוא משל לכל אותם בני אדם המשקיעים ממרצם ומאונם כדי לרכוש סימנים מהודרים לראש השנה. הם קונים ראש כבש, תפוח בדבש, רימון - אך את העיקר הם שוכחים. עיקר העיקרים הוא לעשות את ההכנה הרוחנית לקראת יום הדין, ולהיות מוכנים לאותו יום גדול שבו ממליכים אנו עלינו את מלכנו.

(קטעים מלוקטים מתוך 'ומתוק האור' סדר תפילתנו בהוצאת 'יפה נוף')

מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל קיבלו בסבר פנים יפות, והזמינו לסעוד על שולחנו בליל ראש השנה. היתה זו חוויה שנשמרה בזכרוננו לנצח. בעת הסעודה אמר ה'חפץ חיים' כך...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ישנו לשון מופלאה של אחד הראשונים, רבינו הריב"ש זצ"ל (בצוואתו מו), שכותב אודות התשובה לקחים נצרכים ובפרט בדורינו:

"...ובהתחלתו לעבוד השם, אל ירבה בדקדוקים יתירים בכל דבר שעושה, שזה כוונת היצר הרע לעשות לאדם מורא שמא אינו יוצא בדבר זה כדי להביא אותו לעצבות, ועצבות היא מדה מגונה ומניעה גדולה לעבודת הבורא יתברך. ואפילו אם נכשל בעבירה חס ושלום, לא ירבה בעצבות ויסתור הבנין שלו ויקל ויפקיר עצמו, הואיל ויצא חוץ לגדרו שיבוטל העבודה, רק שיעצב על העבירה, ויבוש מהבורא יתברך, ויתחנן לו להעביר את רעתו, ויחזור לשמוח בהבורא יתברך כיון שהוא מתחרט בחרטה גמורה ובדעתו שלא ישוב לכסלתו בשום פעם.

משמשות כנשק החזק ביותר של היצר הרע בימים אלו

"ואפילו כשיודע בודאי שאינו יוצא בדבר אחד מחמת מניעות הרבה, לא יהיה עצב, ויחשוב שהבורא יתברך בוחן לבות וכליות, שהוא יודע שרצונו לעשות מן המובחר, רק שאינו יכול, ויחזק עצמו לשמו בהבורא יתברך..."

בדברים אלו עומד הריב"ש על אחת מההפרעות הגדולות ביותר שיש לעבודת התשובה - טענת "אין לי סיכוי" והייאוש שבא בעקבותיה. הבעיה היא שטענה זו של היצר מתחפשת לתחושה הנובעת ממקום טהור של צער על עשיית עבירה וריחוק מהקדוש ברוך הוא, אך האמת היא כי אין בינה לבין האמת ולא כלום. כלל זה נקוט בידך, היו אומרים בעלי המוסר: אם מחשבה כלשהי מובילה להתקדמות, הרי היא מחשבה טובה; ואם היא מובילה לעצירה או אף לנסיגה, הרי שמקורה אינו טהור.

מחשבות הייאוש והטענה כי "התרחקתי יותר מדי", אינן רק לא נכונות כמו שהארכנו קודם לכן - הן גם מזיקות ממש ומשמשות כנשק החזק ביותר של היצר הרע בימים אלו, בהם המוני מבקשי השם נחלצים מרשתו בזה אחר זה והוא עושה כל שביכולתו לרפות את ידיהם.

על כך מיעץ הריב"ש שלא להתייחס להרגשות המזויזות הללו. העצה היא להאמין בלב שלם ברצונו של השם יתברך לקבלינו לחיקו באהבה רבה ולטהרנו ולקדשנו, ולדעת כי כל יהודי באמת ובתמים רוצה לעשות את רצונו יתברך - אלא שהשאר שבעיסה מעכב. אנחנו צריכים לעשות מה שאנו יכולים, וזה בדיוק מה

הבה ונגלה פנינה מדברי הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק ז). כך כותב הנשר הגדול: "גדולה תשובה שמקרבת את האדם לשכינה, שנאמר 'שובה ישראל עד ה' אלהיך'... ונאמר 'אם תשוב ישראל נאם ה' - אלי תשוב', כלומר: אם תחזור בתשובה - בי תדבק. התשובה מקרבת את הרחוקים, **אמש היה זה שנאוי לפני המקום משוקץ ומרוחק ותועבה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד**".

כתוב כאן ברמב"ם נקודה נפלאה ממש. התשובה היא כח אדיר ומופלא - כח שבעצם, הוא נובע ממה שטמון בפנימיותו של כל יהודי ויהודי. נשמתו של כל יהודי היא 'חלק אלוה ממעל', חצובה מתחת לכסא הכבוד, ויש בה קדושה וטהרה אינסופיות. "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא" (סנהדרין מד, א), ולכן אפילו אם הוא ירד לשאול תחתית והתרחק ריחוק רב - נקודת הטהרה שלו אינה נפגמת, וברגע שיחליט לחזור, הוא נהפך בין רגע ל"אהוב, נחמד, קרוב וידיד".

איזה פתח מאיר עבור כולנו לעבודת התשובה!

הגאון רבי מנחם צבי ברלין שליט"א, ראש ישיבת 'רבינו חיים עוזר', מספר כי שמע פעם על תלמיד חכם צעיר מגרוזיה שיצא למסע לליטא כדי לקבל 'סמיכה' ממרן הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל. כיוון שהיה זה כמה ימים לפני ראש השנה, החליט אותו תלמיד חכם להמשיך אחר כך לראדין ולשהות ביום הדין הקדוש והנורא במחיצתו של הכהן הגדול מאחיו, מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל. ה'חפץ חיים' אכן קיבלו בסבר פנים יפות, והזמינו לסעוד על שולחנו בליל ראש השנה.

היתה זו חוויה שנשמרה בזכרוננו לנצח, והוא מסר כמה וכמה פנינים שזכה לשמוע בהזדמנות מיוחדת זו. בין כל הרגשי הקודש והאימרות הנוקבות, אמר ה'חפץ חיים' בעת הסעודה כך:

"כל יהודי צריך לדעת את ההבדל היסודי והעצום שבין קיום מצווה, לחלילה וחס עשיית עבירה. כאשר יהודי נכנס לעול מצוות, קוראים לו 'בר מצוה' - בן של מצווה, כי המצוות קשורות ומחוברות עימו כמו בן שאינו יכול לנתק את הקשר הטבעי עם אביו. אבל יהודי שנפל רחמנא ליצלן בעשיית חטא, גם אם הוא שקוע בדבר לא עלינו, הרי שכיניו הוא 'בעל עבירה', ולא 'בר עבירה' - כיון שזה אינו קשר דם, אלא כקשר בין בעל לאשה הניתן לניתוק ולביטול".

נמצא, שכאשר עושים מצוה, מתקשרים עם הבורא יתברך בקשר בל ינתק, מרומם ומזכך; ואם נכשלים חלילה בעבירה, הרי שעלינו לא לפול ברוחינו, אלא תיכף ומייד לקיים בעצמינו "התנערי מעפר קומי" ולשוב אל טהרתינו כבראשונה - כי העבירה לעולם לא נהפכת לחלק מן המהות של יהודי!

הוא יוכל למכור לו תוכי

בעלי המוסר וגדולי הדורות האחרונים לימדונו, כי בזמנינו ובמצבנו הדרך המובחרת לקיים 'קבלה לעתיד' שהיא מחלקי התשובה המעכבים, היא על ידי 'קבלות' שהאדם מקבל על עצמו. זוהי נקודה מרכזית מאד, כיוון שגם אם האדם מרגיש כי הוא מתקשה להשתנות בבת אחת, הרי שבכוחה של קבלה אחת אמיתית, ואפילו קטנה, להליץ זכות בעדו כי הוא עבד השם וחפץ להשתנות.

אך גם כשיבוא האדם לקיים עצה זו בנפשו ולקבל על עצמו קבלה אמיתית, עליו לדעת כיצד ובמה לעשות זאת. בתקופת מגורי בירושלים עיר הקודש, הייתי מתפלל מדי פעם בבית מדרשו של הגאון רבי **צבי מרקוביץ זצ"ל**, ראש ישיבת קרלין ומלפנים רבה של העיר רמת-גן, ושומע את שיחותיו ושיעוריו העמוקים והמאירים. זכורני שמידי שנה היה רבי צבי נושא דברים בענין הקבלות, וחוזר על משל נפלא ששמע מאחד מגדולי הדורות. כה אמר:

"היה מעשה באדם אחד שחשקה נפשו לקנות ציפור מדברת - תוכי. הוא בירר וחקר, והופנה לאיש המתעסק במכירת חיות מחמד שאצלו יוכל למצוא את מבוקשו. הוא פנה אל האיש, והלה אכן אישר כי הוא יוכל למכור לו תוכי כרצונו.

"הם נפגשו, והמוכר הראה לו כמה תמונות של מיני תוכים הזמינים ברשותו. הוא אף השמיע לו את הקולות שהם משמיעים בטייפ, ולבסוף הם סיכמו על אחד מהם, כולל עיסקה של רכישת כלוב ומזון ציפורים לתקופת מה. המחיר סוכם והכל נסגר בכי טוב, ואז אמר המוכר ללקוחו: "הבה ונצא החוצה לחצר". הראה לו עץ גבוה שהיה נטוע שם ואמר לו: "הנה אתה רואה, הציפור נמצא כאן למעלה... קח סולם, מלכודות וכלי ציד ותנסה ללכודו. אם תצליח תוכל לקחת אותו לביתך..."

הלקוח לא האמין למשמע אוזניו. "אתה צוחק עליי?!" שאל בזעם. "אז מה דיברת איתי בכלל אם המוצר שביקשתי אינו ברשותך? אם אתה מוכר לי תוכי, אתה צריך ללכוד אותו, לא אני..."

כשאדם בא לפני הקדוש ברוך הוא ורוצה 'להציע הצעה' ולקבל קבלה, עליו לבוא עם 'סחורה שקיימת ברשותו', ולא להבטיח 'ציפורים על העץ' - סיכם רבי צבי את רעיונו המאלף. עם קבלות מוגזמות ואינן מעשיות, שאין סיכוי לעמוד בהן, אין טעם לבוא

עלינו לקבל על עצמנו קבלה קטנה, עליה אנו בטוחים במאת האחוזים שנוכל לעמוד בה. קבלה יציבה כזו, קטנה ככל שתהיה, מהווה פתח להביאנו לתשובה ולחיזוק בשאר הענינים.

הגאון הצדיק רבי **משה אהרן שטרן זצ"ל**, משגיח ישיבת קמניץ, סיפר לתלמידיו כי רבו, מרן הגאון הצדיק רבי **אליהו לופיאן זצ"ל**, היה שואל אותם בתקופת הימים הנוראים מה הקבלות שקיבלו על עצמם, וכשהשיבו מה שהשיבו היה אומר: "טוב ויפה, אבל תורידו, תורידו..." כי עדיף לקבל קבלות קטנות ושהיו איתנות ויציבות לזמן ארוך, ומהן אם ירצה השם להבנות הלאה.

ידידי הגאון רבי **יצחק אלחנן שיינברגר שליט"א**, סיפר לי כי שנה אחת שמע מהגאון רבי **אפרים נחום בורודיאנסקי זצ"ל**, מחשובי מרביצי התורה בדור העבר, על הקבלה שקיבל עצמו לקראת ימי הדין. מה היתה הקבלה? חיזוק לתורה - אם יארע והוא יזדקק לכלי כתיבה במהלך הסדר, הוא קיבל על עצמו שלא יבקש עט ממישהו שלומד בחברותא, אלא מאחד שלומד לבדו כדי להפחית את ביטול הזמן...

לכאורה פלא על אדם כה גדול, שמקבל על עצמו קבלה הנראית כה קטנה ופשוטה. אך דווקא גדולי הדור ידעו והבינו כיצד מתייחסים לחיזוקים קטנים, וכמה ערך יש להם בכל עבודתו הרוחנית של האדם.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

אמנם זה ברור מי שהוא רע כל השנה בדרך כלל הוא לא יכול להתגבר על היצה"ר לומר איזו מילה של לשה"ר או על החזן, או על זה שתפס לו את המקום, או מי שהיזי את המזגן, או אשתו שלא הכינה את הדג שהוא אוהב וכדו'.

פנינים ואוצרות מהג"ר שלמה קולדצקי שליט"א על הדרך לקבל שנה טובה ומתוקה

הדרך לקבל שנה טובה ומתוקה

שאלה: הנה ידועים דברי הגר"ח מוולאז'ין שבר"ה יש לבקש רק על מלכות ה', וכדברי הזוהר שאלו המבקשים חיים ומזונות הם ככלב האומר הב הב ושוכחים את שמו המחולל של ה' השאלה היא האם גם בזמנינו כך צריך לנהוג?

תשובה: מתפקידנו בר"ה הוא להמליך עלינו את הקב"ה, והיינו שכל מטרתנו בעולם זה לעשות רצונו יתברך, ואני כלום, וכל הצרכים שלי מתגמדים כשזה מתנגש ברצון ה'. רבי ישראל מסלנט חידש לנו שדברי הזוהר נאמרו רק בדורות הראשונים, אבל בדורינו שאחד שיש לו קצת קשיים בפרנסה הוא כולו טרוד בזה, אפי' אם נבקש על דברים גשמיים כפרנסה ובריאות זה המלכה של הקב"ה, כי אנחנו מרגישים שהקב"ה היום קובע את עתידנו וזה גופא המלכה. משא"כ בדורות ראשונים שאנשים היו יכולים להתרכז במלכות שמיים ולשכוח מכל העולם. וברור שצריך לבקש שה' ימלוך ולשמוח במלכותו אבל החידוש הוא שגם בקשה על צרכים פרטיים היא מלכות, משום שמביעים בזה את ההכרה שרק הקב"ה בכוחו לעזור לנו. ומותר וצריך לבקש בקשות פרטיות אפי' בפה ובשבת, כן פסקו החזו"א והרב אלישיב. וכותב רבי שלמה קלוגר שהדרך לקבל שנה טובה ומתוקה זה ע"י שאנו נאמין בכל לב שהקב"ה יכתבנו לטובה

מתי הזמן לבקש בקשות פרטיות?

שאלה: מתי הזמן לבקש בקשות פרטיות?

תשובה: לבד מהמקומות בהם מוזכר להדיא כזכרנו לחיים וכו' יבקש לפני יהיו לרצון הנאמר בסוף אלוקי נצור. ולפני שמבקש יודה על מה שקיבל כל השנה, ויבקש שהקב"ה יחון אותו במתנת חנים ויתן לו לעשות את תפקידו בעולם הזה גם השנה, ללא בעיות של פרנסה, בריאות, וצער גידול בנים, ושיוכל לעבוד את ה' בלי הפרעות. עוד זמנים מסוגלים מאוד לקבלת התפילות הבאנו בעבר: ברכת כהנים שאז התפילה מתקבלת אפי' שלא הולך בחוקות ה'. וכן בפתיחת הארון, ובהגבהת התורה

האם בתקיעות זה זמן לבקש?

שאלה: האם בתקיעות זה זמן לבקש? **תשובה:** תקיעות הוא

על מה לא לוותר בערב ראש השנה

שאלה: ערב ראש השנה כל שנה זה יום עמוס. על מה לא לוותר באותו היום?

תשובה: בטור סימן תקפא כתב שע"י התענית של חצי יום בער"ה נמחלים שליש מעוונותיו של האדם. והמהרש"א בברכות לב: כותב שאיגרתא דתעניתא צדקה, ורק ע"י צדקה נחשב שצם. (ויש להוסיף שמובא בשם רבי חיים ויטל שבערב ראש השנה אפשר לעשות פדיון נפש ע"י שסופר 160 שקל בשקלים שומר לערב יו"כ ועושה ע"ז כפרות ואז בהגיע חג הסוכות הוא מחלק לעניים, ויש שכתבו שהעושה זאת מובטח לו שמשלים שנתו) והרמ"א בסוף הסימן שם הוסיף שנהגו לילך על הקברות בער"ה להרבות שם בתפילה וה טעם, אומר המשנ"ב כי שם התפילה נשמעת ביותר. וראוי להוסיף שתפילה זה הפתרון לכל הבעיות.

החזו"א היה אומר שהוא לא מכיר בעייה שא"א לפתור אותה בעשר דקות והוא ע"י תפילה. וכמובן שצריך שיהיה בלב נשבר. רבי חיים פלאג"י בספרו מועד לכל חי מביא סגולה נוספת למחילת עוונות: לקרוא בערב ראש השנה מתחילת פרשת כי תבוא ועד סוף פרשת מקרא ביכורים ומוסיף רבי חיים פלאג"י שהעושה זאת בערב ראש השנה הקב"ה מוחל לו על כל העוונות.

הייתי עובר מבית לבית והייתי אומר לכולם

שאלה: מה היא העצה הכי פרקטית והכי טובה לזכות ביום הדין?

תשובה: להיות מעביר על מידותיו ולוותר. החפץ חיים המשיל זאת ליהודי ששלח את שני בניו למרחקים ונתן לכאז"א מהם די מחסורו, אחד הילדים לא התנהג כראוי והתגרה באחיו עד שנטל לו מחלקו. האח הנעשק היה חכם ואמר למה לי לריב עמו, הרי אבי בוודאי ישמע מזה וישיב לי את חלקי האבוד, כי לאבי לא חסר כסף. כמובן כשהאבא שמע זאת הוא מיד חייב ונישק את הבן המוותר, וא"ל הצלת אותי מבזיונות שהיו אומרים הילדים שלי רבים, כעת אתן לך בכפלים. כך הקב"ה אנו בניו וכשמוותרים הוא מחזיר בכפלים. עוד הביא רבי הלל זקס בשם הח"ח שאמר אילו היה כח בידי הייתי עובר מבית לבית והייתי אומר לכולם כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מהשמים. לא להתעלם מהכאב של השני, להתחבר לזה רגשית ועי"כ נזכה שירחמו עלינו מהשמים.

איך אדם יכול לבוא לראות פני המלך כשהוא מלא בחטאים

שאלה: איך אדם יכול לבוא לראות פני המלך כשהוא מלא בחטאים מכל השנה, ואיך מקיים תשובה מאהבה?

תשובה: רבינו יונה באגרת התשובה אומר שבראש השנה אדם צריך לשכוח מכל העבר ולהרגיש כאילו היום הוא נולד, היינו שאין יחס לעבר כלל, וכעת הכל מתחיל מחדש כתינוק שנולד וכך רואה אותו הקב"ה. וההרגש צריך להיות אהבת ה' גדולה, שיש לנו אבא שנותן לנו מתנות בלי גבול, וישחזר לעצמו מתנות שד' נתן לו במשך השנה ויגרום לעצמו לאהוב את ה' שכל היום רק מטיב אתנו וכל מה שהוא דורש זה שנקיים את הוראותיו. וכעת אתה יכול להמליך על עצמך את הקב"ה יותר מהעבר להשתדל להיות עבד יותר נאמן, ועושים זאת ע"י קבלה אפי' קטנה, ובלבד משהו שהוא יודע שלא יגמר תוך יום יומיים. ותשובה מתוך הכרת הטוב, אז חסדי ה' בקבלת התשובה הם עד אין קץ. וזוהי תשובה מאהבה

על זה שתפס לו את המקום, או מי שהזיז את המזגן

שאלה: לפי מה דנים את האדם?

תשובה: הירושלמי אומר כשדנים את האדם בר"ה דנים אותו לפי ההתנהגות של יום ראש השנה ולא לפי מה שהתנהג כל השנה. (ראה בהרחבה עלי שור א) אז אפי' אם כל השנה הייתי רע, כיוון שכעת אני מתנהג כרצון ה' אז אני אזכה בדין. אמנם זה ברור מי שהוא רע כל השנה בדרך כלל הוא לא יכול להתגבר על היצה"ר לומר איזו מילה של לשה"ר או על החזן, או על זה שתפס לו את המקום, או מי שהזיז את המזגן, או אשתו שלא הכינה את הדג שהוא אוהב וכדו'. אבל מי שיש לו ימים יותר טובים ופחות טובים, יש לו מדברי הירושלמי הנ"ל פתח תקווה שיוכל היום להיות יותר טוב.

(מגליונו של הרב קולדצקי נצבים תשפ"ד)

זמן מסוגל מאוד, שזהו הזמן שבו דנים את האדם וזה זמן של וידוי ותשובה והוא עת רצון גדול לשוב בתשובה, ואפשר אז לשוב בתשובה גם על דברים שבזמן רגיל קשה מאוד לשוב עליהם כגון מחטיא הרבים. החסידים נהגו אז לומר יה"ר המודפס, אך בישיבות הליטאיות לא נהגו לומר בפה כי אם להרהר בתשובה ולהתוודות בלב. וכמובן שלאחר כל זה יכול להרהר בקשות בליבו. ויש להוסיף שעיקר התיקון בתקיעת שופר הוא התשובה של האדם.

הכוח שיש ליחיד בעשי"ת הוא ככוח הציבור

שאלה: במה יש להרבות בימים אלו?

תשובה: מפורסם שכל גדולי הדורות האדמו"רים הרבנים והחכמים מנצלים כל רגע לאמירת תהילים. והתפרסם שהגרי"ז מבריסק היה נוהג לומר תהילים במשך כל היום בר"ה. וביאר שביום הזה הדבר דומה לאדם שהתברר לו כי בנו שאך אתמול היה בריא, כעת הוא נמצא במצב סכנה, וכן כל עניין פרנסתו ושאר הדברים נמצאים כעת על כף המאזנים, ובכזה זמן אומרים תהילים. ואפשר היה לראות אצל מרן הגר"ח קניבסקי שניצל ביום ר"ה ויו"כ כל רגע לאמירת תהילים, וידוע שכל רגע היה מדוקדק אצלו ואעפ"כ בעשי"ת הוא גמר כל יום את כל הספר תהילים. ולפי"ז בר"ה ויו"כ יש לנו מסורת מגדולי הדור לנצל כל רגע לאמירת תהילים. מלבד הלימוד והסדרים הקבועים ללימוד אבל זמן מיוחד מוקדש לאמירת תהילים ובעשי"ת מי שיכול להספיק מחוץ לסדריו בזמנים הפנויים וודאי ראוי להוסיף עוד פרק, כי כל מעשה קטן שעושים בימים אלו משפיע המון על כל השנה. וכתבו הקדמונים שהכוח שיש ליחיד בעשי"ת הוא ככוח הציבור. ורבי אלימלך בידרמן מביא בספרו באר הפרשה סגולה גדולה לכל העניינים בלילה הראשון של ראש השנה לומר ב' ספרי תהילים ברצף ויבקש מה שרוצה ויראה ישועות. ויש להוסיף שלפעמים עדיף מעט בכוונה מהרבה שלא בכוונה, וישנם פרקים מיוחדים שאפשר לכוון בהם יותר ולהתחבר למילים: אם זה פרקים ששופכים בהם את לבנו ואם זה פרקי הודיה שיאמרם לאט ובכוונה.

אבל אצל צעירים דמעות הכוונה היא המקסימום שהם מגיעים

שאלה: מובא בשם האריז"ל שמי שמוריד דמעות סימן הוא שנפשו טובה ושליומה. ומי שלא, סימן שנפשו אינה שליומה. יש להקשות האם אכן נפסק שמי שלא יוצאים לו דמעות, האם נפשו אינה שליומה?

תשובה: ראיתי בשם הסטייפלער שדברי האר"י הולכים על אנשים מבוגרים שיש להם רגש, אבל אצל צעירים דמעות הכוונה היא המקסימום שהם מגיעים ודמעות הם רק כמשל, יש כאלו שאצלם רגש ורוממות זה כמו דמעות. ור"ח ויטל הביא מרבו האר"י שיש איזה רגע של התעוררות באמצע ר"ה וזה הזמן שבו דנים אותו למעלה ואז יקבל ע"ע קבלה שיכול לעמוד בה וזה ישפיע על גזר דינו לטובה.

באותו ערב ראש השנה שאלתי אותו ממרומי הארגזים: תבוא לתשליך? הוא הרים את עיניו מתוך ספר התהילים ונופף את אצבעו בתנועת "נו, נו, נו", ואמר...

הרב ישראל פרידמן על "יינגאלע (ילד), הכי תיזהר ממצוות שהן עבירות"

יְכָרָה מַעֲשֵׂיךָ בְּסֶפֶר נִכְתָּבִין

שהעמיד לימים "עולמות מלאים" ובתים של תורה. ילד נוסף שגדל כאן לגדולות הוא מגיד המישרים פה מפיך מרגליות הרב הגאון רבי ברוך רוזנבלום שליט"א. הרופא החרדי הנודע - בר אוריין ורב חסד ד"ר הר' אוריאל לווינגר שהיום מכהן כראש מחלקה פנימית בלניאדו ועומד על משמר בריאותם של גדולי התורה זצוק"ל ויבדלחט"א, בן לאביו הרב הגאון רבי ישראל מאיר לווינגר שליט"א, לימים רבה של באזל ומינכן, עיטרו את הפאזל המיוחד של השיכון, עד שעקרו לעיר אחרת. וגם האחים שמואל ואריה ברונר כבר עברו לשיר במקומות אחרים וממרפסת ביתם שאפשר היה לראות ממנה את חנות הירקות של ליבסטר, כבר לא עולים תווים לדמותה של השכונה, קולותיה הערבים והפסיפס האנושי המיוחד שלה, עם המנין של הרב ביק זצ"ל הישיש מארה"ב ובמרחק לא גדול ביתו של הגאון רבי משולם ראטה זצ"ל.

ליבסטר לא היה מגיע

בגינה הגדולה הסמוכה למקדש מעט המרכזי שלא שינה מאז את צורתו הארכיטקטונית המפוארת אך שינה את אופיו והפך למבצר של תורה, היתה בריכת מים גדולה בקוטר של כ-15 מטרים ובמרכזה מזרקה. היום היא הפכה לגינת משחקים צבעונית שצהלת ילדים מהדהדת בה, אז היתה לה רק מטרה אחת: לזרוק מים טהורים, שלמצולותיהם ישליכו אנשים את כל חטאותם. לקראת ראש השנה היו ממלאים אותה ומשליכים לתוכה דגים וביום הראשון אחר מנחה, היו נוהרים לשם גברים, נשים וטף מכל קצות העיר, לקיים את מנהג אמירת ה"תשליך".

ליבסטר לא היה מגיע. רק כשבגרתי הבנתי שהדיר את רגליו בגלל שההפרדה בין גברים לנשים לא היתה לדעתו מספיק כראוי. באותו ערב ראש השנה שאלתי אותו ממרומי הארגזים: "תבוא לתשליך?" הוא הרים את עיניו מתוך ספר התהילים ונופף את אצבעו בתנועת "נו, נו, נו", ואמר: "יינגאלע (ילד), הכי תיזהר ממצוות שהן עבירות". הוא אמר את זה בצורה מיוחדת, כך שזכרתי תמיד את המילים בלי להבין את משמעותן, והן הלכו איתי עמומות, מעוננות וחסרות פשר, עד שבגרתי:

עשרות שנים חלפו. ליבסטר הלך לשכון בין הצדיקים, ונשכח. המרכז המסחרי שינה את צורתו ורק לפעמים אני עובר שם כדי לפקוד את ילדותי שהיתה ואיננה עוד. חנות הירקות, המכולת של נודלמן, המספרה של אידלשטיין שהלך לאמריקה, הספר בורגר שבא מרומניה במקומו - אבא של מאיר, גם הם ירדו. חנות הכלים

באותו ערב ראש השנה שאלתי אותו ממרומי הארגזים: תבוא לתשליך? הוא הרים את עיניו מתוך ספר התהילים ונופף את אצבעו בתנועת "נו, נו, נו", ואמר: "יינגאלע (ילד), הכי תיזהר ממצוות שהן עבירות". הוא אמר את זה בצורה מיוחדת, כך שזכרתי תמיד את המילים בלי להבין את משמעותן, עד שבגרתי.

נוהגים היינו לטפס על הארגזים הריקים בחנות הירקות של ליבסטר, הארגזים העשויים מעץ כבד, מהסוג שהיום כבר לא רואים. ילדים קטנים היינו והוא זקן מופלג. ליבסטר מצידו שמח בנוכחותנו, כי תמיד היה אומר לנו דברי תורה קלים להבנה. לא היו לו ילדים משלו, וילדי השכונה, כולם היו בניו.

אני זוכר היטב את המסמרים

את הירקות שקל במאזנים שיש להם שתי כפות, בצד אחד הירקות ובצד השני אבני משקל עשויות ברזל שחור. מטבע הדברים, זו לא היתה שקילה מדויקת ולכן ליבסטר נהג להוסיף מסמרים לכף המשקולות, "לרעתו", כדי שהלקוח יקבל מעט יותר, וזאת מחשש לגזל. כששתי כפות המאזנים התאזנו, הקונים קבלו תוספת משקל ירקות כמשקל המסמרים, ולא חלילה פחות. אח"כ ליבסטר הכניס את הירקות לתוך שקיות הנייר החום שהיום קיימות רק כנייר ממוחזר. איש צדיק היה.

בבית הכנסת הגדול שבשכונתנו - שיכון ה', כיהן כרב הגאון רבי נתן צבי פרידמן זצ"ל. לאחר פטירתו מלא את מקומו בנו הגאון רבי יעקב פרץ זצ"ל וכיום מכהן בו חתנו כמרא דאתרא - הגאון רבי מרדכי בונים זילברברג שליט"א שתחת שרביט רבנותו עבר המקום מהפיכה ופריחה תורנית-אברכיית מופלאה. כל בני גילי זוכרים את השמש-גבאי המסור שבית הכנסת היה ביתו - הר"ר יוס'לה לרר - כך כינוהו באהבה, יהודי בר אוריין מהעיר רימניוב וסבו של הצלם ר' שוקי לרר, שנותר חקוק באבן על שלט גדול לזכרון בהיכל השם בין הכתלים שכה אהב, ובעיקר כגעגוע בלבבות לקולו שהיה מעלה לתורה ואומר את ה"מי שברך" בכל מניני בית הכנסת. גם הנער דאז ישראל גואלמן שאביו היה בעל קורא מדקדק במנין שבת הראשון, הפך מכאן לגאון רבי ישראל גואלמן שליט"א - פוסק חשוב, מנהיג קהילה קדושה ומחשובי רבני ירושלים. ולהבדיל בין חיים לחיים, בשכונתי התגורר הגאון רבי שמואל פרידמן זצ"ל - ראש ישיבת "בני ראם" הבלתי נשכח

של יסקולקא והמכבסה שאינני זוכר את שם הבעלים אך דמות כולם חקוקה בי, הכל השתנה והלך לשכון בין הזכרונות. אפילו את רעש הליטוש של מפעל היהלומים של ר' שמואל דסקל הנגיד הויז'ניצאי, החליף קול תורה של ישיבה שהשתכנה שם, כן תרבינה, וגם היא נדדה. בית הכנסת של בני עדת התימנים ששכן אף הוא באותו מרכז מסחרי, שתפילתם עטפה את הרחוב בכניסת השבת בנעימתם המיוחדת: "פני שבת נקבילה", נסגר ונדם. המגרשים הריקים שמעל השכונה ליד מגדל המים שבהן רעו עדרי הפרות של הבדואים, הסתובבו צבים וקרפדות וצמחו צבעונים (טוליפ בר), כלניות ורקפות, נבנו והתחברו

עם שכונות רמת אהרן ורמת אלחנן. זה אותו המקום, זה לא אותו הבית. נותרו בי רק פני האנשים.

וכשהחלה ממשלת ישראל במלחמתה עם עולם התורה

וכשהחלה ממשלת ישראל במלחמתה עם עולם התורה, זה שב והציף אותי. ידעתי שיש כאלה שלא אוהבים חרדים, ואורח חיינו הוא לצנינים בעיניהם. ידעתי שיש כאלה שרוצים לשנות אותנו והם יעשו הכל כדי לפגוע בכל הקדוש והיקר לנו. ידעתי שיש כאלה, שפתחו את כל ארסנל הנשק שלהם, כדי למנוע מאתנו להיות מה שאנחנו ולמעט לומדי התורה. אז זה עוד לא היו בעלי הגלימות השחורות שהיסוו את האנטיות בכביכול איצטלה משפטית. התירוצים היו אחרים. ובפעם הראשונה שהתחלתי לשמוע שהם בעצם "דואגים לנו", שהם "רוצים לגאול אותנו מבורותנו", שהם רוצים "לתת לנו כלים להשתלב בחיים", שכל ההצקה, הצרת הצעדים וההתנכלות היא בכלל "לטובתנו", פתאום נזכרתי בתנועת אצבעו של ליבסטר ומילותיו חזרו אלי, מובנות ומבוארות: "הכי תזהר ממצוות שהן עבירות". פתאום אחרי עשרות שנים נזכרתי בירקן עם הזקן הלבן שלא הלך לתשליך, ונטע בי מסר עם מרעום השהייה, שהתעורר בי והחל לחיות.

באותו רגע רציתי להגיב. לכתוב מאמר חריף, תקיף, נוקב. התיישבתי ליד המקלדת ונקשתי, התוצאה בעיני היתה מצויינת. קראתי את המאמר שוב ושוב. נהייתי מכל מלה. היה למילים טעם של התנצחות וניצחון. הפגיעה במבקשי רעתו של הציבור החרדי ערבה לחיכי ונעמה לעיני. אבל לפתע, שוב ראיתי את אצבעו של ליבסטר, מנופנת לעברי כתובע זעוף: "הכי תזהר ממצוות שהן עבירות". יותר מדי נהייתי מהביקורת הפומבית על אנשים, על האנשים, גם אם ביקורת שחייבת להיאמר והיא נכונה. גם אם אלו אנשים שיש לי איתם מלחמת דעות בלתי מתפשרת ובלתי מתגשרת לעולם. בגלל שנהייתי מהביקורת, בגלל שכיוונתי חיצים ללב האישים, לא לשיטתם הקלוקלת,

כתבתי מאמר חדש! לא פחות נוקב אבל פחות בוטה. ליבסטר גרם לי לכתוב גירסה חדשה, ומאז התעורר בי, הוא הפך לבן לוויה קבוע, מחנך ומנחה.

ושוב ערב ראש השנה. אני מהרהר, איך משפט שלא הבנתי כילד שעלה לכתה ג', נכתב, נחתם ונחרט במוחי כדי לצוף בבוא העת, מפורש ומבואר. כמה עמוק הוא רושמו של משפט בודד או מעשה שלעולם נותר צרור כדי להישלף כשטר חוב ברגע הנכון. שום דבר לא נמחק. כל מעשיך בספר נכתבים...

(מתוך יתד נאמן כח אלול תשפ"ד)

נתיבים

אלפי יעדים נתיב אחד!

נתיב פרו - היחיד שמגיע לכל בתי הכנסת בארץ!
אלפי בתי כנסת נהנים כל שבוע מחלוקת עלונו שבת בצורה הטובה והמשתלמת ביותר.

רוצה שהעלון שלך יגיע ליעדו?
טלפון אחד והוא בנתיב הנכון!

074-703-5009

נתיבים
כח מצליחים בשטח

מנהג נאה היה לו למרן רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל בעשרת ימי תשובה, לבקר חולים וזקנים ולברכם בברכת 'שנה טובה'

מאוצורתיו של רבי חנניה צ'ולק שליט"א

קרדיט: ישראל ברדוגו

היתה בפני עם ישראל כל דרך אחרת אלא לצום, להתפלל ולהתחנן לפני בורא העולם על ביטול הגזרה, והקב"ה, שרצה רק לעורר אותם ולהשיב אותם לדרך הישר, ביטל את הגזירה.

כשם שאבא שמזהיר את בנו שאם לא יתנהג כיאות יכה אותו, אינו רוצה להכאיב לבנו, אלא רק לתקן את מעשיו, ואם אך ישנה את דרכו - לא יענישו כלל. ולכן מובנים דברי יעקב לבניו "אשר יקרא" - אבא שבשמים קורא לבניו, הוא ממתין ומצפה שיבואו אליו, ואם יזכו ויתעוררו מן הקריאות - לא יהיו זקוקים לצרות נוראות ולגזרות קשות. אך אם, חלילה, לא יאזינו ישראל לקריאותיו של אבא, הוא יביא עליהם פחד נורא שיאים על חייהם, ומיד הם יזדעזעו ויתקנו את מעשיהם.

חידה לפרשת השבוע

מדוע לא מברכים על מצות כתיבת ס"ת?
תשובה: כתב החת"ס (שו"ת נ"ב): לפי שאין אנו בקיאים בחסרות ויתרות, כדאיתא בגמ' (קידושין ל.), א"כ כיון שאפשר שאנו כותבים בכתיב מלא דבר שצריך להיות כתוב בכתיב חסר, או להיפך - אין אנו מקיימים המצווה כלל. וכפי שהעיר ה'שאגת אריה' (סימן ל"ו) לפטור ממצווה זו בזמן הזה, דאין אנו בקיאים בחסרות ויתרות. וה'מנחת חינוך' כתב דישנם שני מיני חסר ויתר: אחד שע"י החסר או היתר משתנה פירוש התיבה, ודבר זה מעכב, והס"ת פסול ואין לו דין ס"ת, כי היא תיבה אחרת מכפי שנמסר לנו. אך יש חסרות ויתרות שאין משתנה פירוש התיבה ע"ז, ובמקרה זה אין הס"ת נפסל בחסרות ויתרות, ויוצאים ידי חובת כתיבת ס"ת בשלימות. (מתוך עלונו של הר' צולק תשפ"ד)

מנהג נאה היה לו למרן רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל בעשרת ימי תשובה, לבקר חולים וזקנים ולברכם בברכת 'שנה טובה'. פעם הגיע לבית אבות 'נווה שמחה' לבקר את הרב הישיש רבי אליעזר כהן זצ"ל, אשר עשרות בשנים היה גר בשכונתו. כשנכנס רבי שלמה זלמן לחדרו, בליווי בנו רבי ברוך זצ"ל, מצאוהו ישן. הורה רבי שלמה זלמן לבנו להעירו משנתו. תמה רבי ברוך: 'איך אפשר להעיר משנתו 'אדם זקן וחולה? השיב לו אביו הגדול: 'הוא לא ישן מעייפות וחולי, אלא משום שאין לו מבקרים'. ותוך כדי דיבור ניגש רבי שלמה זלמן בעצמו והעיר את רבי אליעזר כשהוא קורא: 'ר' לייזר יש לך אורחים!' רבי אליעזר נעור משנתו ונדהם לראות את גדול הדור עומד לפניו בחיוך אבהי ואוהב. הם שוחחו בידידות ורבי שלמה זלמן נפרד ממנו בברכת שנה טובה. לעת צהריים, כשהגיע נכדו של רבי אליעזר לבקרו, אמר לו הסבא: 'בוא וראה את גודל לבו וחכמתו של הגרש"ז. הרי אם היו מגיעים אנשים חשובים אחרים ומוצאים אותי ישן היו משאירים פתק: 'באתי ומצאתי'. וכשהייתי קם הייתי מצטער על כך יותר מאילו לא הגיעו כלל. אך רבי שלמה זלמן יחיד ומיוחד בהנהגתו ויודע להרגיש ללבם של ישראל... (מגד גבעות עולם) (להתעדן באהבתך).

הצרות הרוחניות מגיעות מן הסטרא אחרא

וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ אֵלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה

הפסוק אומר (בראשית מט): 'ויקרא יעקב אל בניו ויאמר, האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', לכאורה, היה צריך להיות כתוב 'יקרה', בה"א, בלומר: מלשון מקרה, ומדוע נכתב 'יקרא' באל"ף, מלשון קריאה? רבי אלחנן וסרמן זצ"ל, מבאר בשמו של ה'חפץ חיים': קיימים שני סוגי צרות בעם ישראל: צרות גופניות וצרות רוחניות. בפורים נגזרו על ישראל צרות גופניות, והמן רצה להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים. ואילו בחנוכה, היו הגזרות רוחניות, והיוונים גזרו שלא ללמד תורה ולקיים מצוות, ולא רצו להמית את היהודים. מקורן של הצרות הגופניות והצרות הרוחניות שונה, בעוד שהצרות הגופניות מגיעות מגזירת הקדוש ברוך הוא, הצרות הרוחניות מגיעות מן הסטרא אחרא, ומשום כך קיים הבדל גם בדרך שמועילה לבטל אותן: בצרות גשמיות די לעורר זכויות על ידי תפילה ומעשים טובים, אולם כדי לבטל צרות רוחניות צריכה להיות מסירות נפש שבכוחה לשבור את הקליפות. לכן, בחנוכה שהצרה בו היתה רוחנית, יצאו החשמונאים למלחמה שבה מסרו את נפשם מול יון, ובאמת על ידי מסירות נפש זו נחלשו כחות הרע וממילא התבטלו הגזרות. אך בפורים, כאשר הגזרה היתה גופנית והגיעה מהקדוש ברוך הוא, לא

כתב השו"ע: נוהגים להתענות ערב ראש השנה.... ומוותר להם שליש עונותיהם

כל מה שכדאי לדעת על ערב ראש השנה

מכבסין ומסתפרין בערב ראש השנה (שו"ע תקפ"א ס"ד) להראות שאנו בטוחין בחסדו יתברך שיוציא לצדק משפטנו (משנ"ב).

ומוותר להם שליש עונותיהם

כתב השו"ע: נוהגים להתענות ערב ראש השנה.

הטור מביא משל לכך מהמדרש, משל למדינה שחייבת מס למלך ולא נתנו לו, בא אליה בחיל לגבותו, כשנתקרב אליה בעשר פרסאות יצאו גדולי המדינה לקראתו ואמרו לו אין לנו מה ליתן לך, הניח להם שליש. כיון שנתקרב יותר יצאו בינוני העיר לקראתו, הניח להם שליש השני. כשנתקרב יותר יצאו כל בני העיר לקראתו, והניח להם הכל. כך המלך זה הקדוש ברוך הוא, בני המדינה אלו ישראל שמסגלין עונות כל השנה. ערב ראש השנה הגדולים מתענין ומוותר להם שליש עונותיהם, בעשרה ימים בינונים מתענין ומוותר להם שני שליש, ביום הכפורים הכל מתענין ומוותר להם הכל. (ואף שבנמשל כתוב שהגדולים מתענים, מ"מ באשכנז נהגו כולם להתענות, וכמבואר בטור ובב"י).

והיה תמה על אלה שביכולתם להתענות ואינם מתענים

וכתב המשנה ברורה שתענית זו מתענים מגיל שלוש עשרה לזכר ושתיים עשרה לנקבה, ואין צריך קבלה ולא השלמה. (ועיי"ש לעניין אכילה ושתייה לפני עלות השחר)

אכן דעת הגרי"ש אלישיב שבזמנינו שהדורות חלושים ואין תענית זו נחלת הכלל, הרי שיש לקבל את התענית במנחה של ערב התענית, אמנם מי שרגיל להתענות מדי שנה אינו צריך קבלה. (אשרי האיש)

הגר"ש אויערבך היה מזרז לקיים את המנהג הנזכר בשו"ע, ולהתענות בערב ראש השנה. והיה תמה על אלה שביכולתם להתענות ואינם מתענים, שהרי הלכה מפורשת היא בשו"ע.

ישנם שיטות שונות עד מתי יש לצום, ומה דינו של מי שקיבל עליו את התענית במנחה, ויש לכל אחד לברר את ההלכה

(הגאון רבי עמרם פריד שליט"א, אזור להשמך 17)

כתב החיי אדם: ערב ראש השנה הוא יום האחרון מן השנה, וקבלו חז"ל שכל העושה תשובה יום אחד בשנה חשוב כאילו שב כל השנה, ולכן נהגו שכולם מתענים ומשכימים הרבה קודם היום ומרבין בסליחות ובודוים. וכתב, וישים כל אדם על לבו לשוב בכל לבו, ומכל שכן בעבירות שבין אדם לחברו, ולא ימתין עד ערב יום הכפורים לבקש מחילה מחברו, אלא יקדים עצמו למצוה, וכל היום יעסוק בתורה ובמצוות. וסיים, ולא יסיח דעתו כל היום מתשובה.

עסק באמירת תהלים בהתעוררות רבה

הגר"ש אויערבך נתעסק ביום זה בנתינת חלוקת מעות לצדקה, והרבה משעות יום ערב ר"ה (וכן בימי ר"ה עצמם) עסק באמירת תהלים בהתעוררות רבה, וגם לבני הבית הצעירים, כשהבחין בער"ה שמתעסקים בדברים של מה בכך, היה אומר, איך יתכן לבטל הזמן בשעות הללו, כשעומדים לפני יום הדין והמשפט על כל מעשי השנה שחלפה, ובו נגזרים על כל אחד גזרות ומאורעות השנה הבאה, ואיך לא יחוש האדם להתחנן בשעות אלו ולרצות פני המלך בתפלה, ולהתכוון למשפטו בעריכת חשבון נפש על כל מעשיו ודרכיו במשך השנה שחלפה. (הליכות שלמה)

יום ראשון של שנה זו לא יהיה עוד

הגה"צ ר' אליהו לופיאן היה מעורר לעשות מאמצים מיוחדים בתפילות של יום זה שיהיו כראוי, שהמערב האחרון של השנה יתקן את כל תפילות ערבית של השנה, השחרית האחרון יתקן את כל תפילות השחרית של השנה, וכך גם תפילת המנחה של ערב ר"ה. כמו כן היה מעורר במהלך השבוע האחרון של השנה, שיהיו עוד הרבה ימי ראשון, שני וכו', אך יום ראשון של שנה זו לא יהיה עוד.

מכבסין ומסתפרין בערב ראש השנה

כתב המטה אפרים (בסי' תקפ"א סנ"ז): בערב ראש השנה נכנסין להתפלל מנחה בביה"כ בעוד היום גדול כדי להתפלל תפילת מנחה בכוונה הרבה ומאריכין בה קצת מאחר שהיא מנחה אחרונה בצאת השנה, והקדמת תפילה טרם בא יום הגדול.

מהיכן קבלת כתפים כה רחבות לקבל עליך את כל מה שחטא יהודי זה?

על עצמך כתפים כה רחבות לקבל עליך את כל מה שחטא יהודי זה עד עתה? השיב רבי מרדכי לאביו: 'הן כבר נצטוינו בתורתנו הקדושה (דברים י"ג, ה'): 'אחרי ה' אלוהיכם תלכו ואתו תיראו את מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואותו תעבדו ובו תדבקו', ואומרת על כך הגמרא (סוטה י"ד) 'וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה, והלא כבר נאמר כי ה' אלוהים אש אכלה הוא' אלא להלך אחר מדותיו של הקב"ה' (וראה רש"י בדברים י"א כ"ב). הבורא הרי נושא עון' (שמות ל"ד, ז') - נושא עליו את חטאיהם של ישראל, והואיל ועלינו להידבק במידותיו, לכן את זאת עשיתי וקבלתי עלי את חטאי היהודי הזה אשר חטא בעבר - אם יתקן את דרכיו מכאן ולהבא."

(הרב טוביה פריינד)

דמותו המיוחדת של הגאון החסיד הגה"צ רבי נטע פריינד זצ"ל שהיתה ואיננו, נצרבה בזיכרונות רבים. הוא שהיה גברא רבא, השפיע לרבים בתורה, עבודה והשקפה הטהורה, ממה שקיבל מדורות קודמים, הוא היה מדמויות הפאר האחרונים שחיבר וגשר בין דורות. זכה בחיי חיותו למלא אסמיו בתורה וחסידות במחיצת קדשם של ענקי עליון, אדירי התורה ארזי הלבנון, צדיקי ומאורי החסידות, מהם השפיע לתלמידיו הרבים.

הגה"צ רבי נטע זצ"ל סיפר על הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל זי"ע: מעשה בבעל תשובה שבא אל הרה"ק רבי נחום מטשערנוביל בעל ה'מאור עינים' ובקש הימנו שיורה לו כיצד יוכל למרק עונותיו. הרה"ק רבי נחום אשר נהג בעצמו בסיגופים ובעינוי הגוף הורה אף לאותו חוזר בתשובה לנהוג בסיגופים קשים ובענוי הגוף. משיצא יהודי זה מעם פניו של הרה"ק רבי נחום, פגש בבנו הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל. אמר לו רבי מרדכי: 'אם מהיום והלאה תתחיל לנהוג כפי שנדרש על פי דת תורתנו הקדושה, הריני מקבל עלי את כל חטאייך בעבר ולא תזדקק לעינוי הגוף ולסיגופים על מנת למרק חטאים אלה'.

שאל לאחר מכן רבי נחום את בנו רבי מרדכי: 'מהיכן זה קבלת

אתה חושב שיש לי זמן מיותר?!
קבעתי לך שעה, ולא היית בשעה
שקבענו.

בארצות הברית מתגורר יהודי עשיר מאד, שתורם, בין השאר, למוסדות צדקה וחסד. כדי להיפגש איתו צריך להתקשר תחילה אל המזכיר, והוא קובע זמן לפגישה.

כל מי שמכיר את הגביר ההוא יודע, שמן ההכרח להגיע לפגישה אתו בדיוק בזמן, בלי שום איחור. סיפר לי רב אחד, שנקבעה לו פגישה עם העשיר הנ"ל, והוא איחר ברבע שעה. הוא ניסה להתנצל על האיחור, ולהסביר שזה קרה בגלל סיבות בלתי צפויות, שאינן תלויות בו. אבל הגביר לא רצה בכלל להקשיב לו. "אתה חושב שיש לי זמן מיותר?! קבעתי לך שעה, ולא היית בשעה שקבענו. מה חשבת, שאשב לי ואחכה לך?! אין לי זמן אליך עכשיו, לך לך..."

נקבעה לנו שעה לעמוד בתפילה לפני מלך מלכי המלכים. הקב"ה בא לבית הכנסת "לשמוע אל הרינה והתפילה", להאזין לתפילתנו. ומה עושה האדם? האדם מאחר ברבע שעה, מגיע ל"ברכו"... אם אל הגביר, שהוא בשר ודם - ואינו יכול, לאמיתו של דבר, להועיל לנו כמלוא נימה - אסור לאחר, ק"ו שאסור לאחר לפגישה עם מלך מלכי המלכים! על כן, גם קבלה של רבע שעה היא התקדמות גדולה, וזכות גדולה ליום הדין. כל אחד ואחד יקבל על עצמו איזושהי קבלה - להוסיף קצת בלימוד התורה, לבוא קצת יותר מוקדם לבית הכנסת, להימנע מלדבר דברים בטלים שעה ביום וכד'. האלו קטנות-לכאורה, אבל לאמתו של דבר הן גדולות וחשובות. רק משום קטנותנו, איננו מבינים את גדלותן.

ויהי רצון, שנזכה לקבל קבלות טובות ולקיימן מתוך שמחה וכל טוב.

(הגאון רבי מאיר צימרוט שליט"א - דורש טוב בהוצאת 'יפה נוף')

ליבו נשבר, ראש השנה הוא סימן לכל השנה כולה, ואיך תיראה השנה שלו?

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א:
ראיתי סיפור יפה על אברך שגר בבני ברק, במרחק של חצי שעה הליכה מבית חמיו. האברך ובני משפחתו עמדו לשהות בראש השנה בבית חמיו, והוא ביקש מאשתו שיתארגנו מראש כדי שיוכלו לנסוע במונית. היה חשוב לו להגיע זמן מה לפני הדלקת נרות, כדי שבכניסת היום הקדוש תהיה דעתו מיושבת עליו.

האשה התחילה, כנראה, להתארגן מאוחר מדי. הוא עשה כל שביכולתו כדי לעזור בטיפול בילדים ובאריזה, אבל השעה התאחרה מאוד, וכבר לא היה אפשר להזמין מונית, היה עליהם ללכת דרך די ארוכה ברגל.

הוא הרגיש את הכעס ואת הרוגז מתגברים בליבו, אבל אמר לעצמו - עכשיו זה הנסיון שלי, לא לכעוס. הוא לא הוציא מפיו מילה אחת של ביקורת, רק שיבח את האשה על חריצותה, ועל הבגדים היפים שבחרה עבור הילדים. כשהיו כולם לבושים ומאורגנים בשעה טובה, הוא אמר לאשתו: "אנחנו צריכים ללכת ברגל, כדאי שנצא כמה שיותר מוקדם".

"כן, נכון", היא אמרה, אבל המשיכה להתעכב עוד שעה ארוכה.

הוא ישב בשקט והתגבר על עצמו. סוף סוף יצאו לדרך. הוא ניסה להזדרז, אבל האשה התנהלה לאיטה. מכל בתי הכנסת סביבם כבר נשמעו קולות תפילה נרגשים, והוא החריש. אחרי שעה ארוכה הם הגיעו. הוא העלה את הילדים, רץ לבית הכנסת, והגיע בסוף קריאת שמע, ליבו נשבר. ראש השנה הוא סימן לכל השנה כולה, ואיך תיראה השנה שלו?

הוא השתדל מאד להתפלל בכוונה, אבל מרוב הלחץ והטירדה הוא איבד את הריכוז.

גם להגיע לתפילה - של ראש השנה!
- באיחור, וגם להתפלל בלא כוונה...
ה' - ישמור.

אחרי התפילה הוא הגיע לבית חמיו וחמותו, והשתדל לברך את כולם לשנה טובה במאור פנים, למרות שבליבו כמעט עמד להתפוצץ.

במקרים רבים, אדם מצליח להתאפק ולשמור על הפה שלו, אבל בשלב מסוים פתאום הכול מתפרץ, והבן אדם "זורק" את כל הטענות שהצטברו אצלו מימי בראשית, עם רבית והצמדה. אבל הוא הצליח להתגבר על עצמו. למפרע סיפר אותו אברך, שבאותה שנה זכה לסייעתא דשמיא מיוחדת במינה. ברכה שרתה בכל ענייניו, ברוחניות ובגשמיות, בחינוך הילדים, בבריאות וגם בפרנסה. הוא התנסה בניסיון קשה, ועמד בו. הוא נלחם מלחמה קשה מול היצר, ולא נכנע. והקב"ה נתן לו מיד את הברכה. יהודי צריך לדעת: אם אתה מוכן להילחם ולהשקיע, לא רגע אחד אלא לאורך זמן, וגם כשקשה, אתה יכול בעזרת ה' להגיע להצלחה עצומה.

(מתוך 'דורש טוב' פר' בהר)

הגיע אלינו יהודי חיפאי בשם צבי גרינפס

הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א:
מספרים, פעם הסתבך יהודי אחד בתביעה משפטית קשה, התייעץ האיש עם ידידיו וקרוביו, כולם המליצו לו על עורך דין פלוני. הוא חכם ופיקח, מוציא את כל לקוחותיו זכאים. ישב היהודי שלנו אצל אותו עורך דין במשך שלוש שעות, הלה האזין לו בקשב רב והציע הצעות מחוכמות כיצד ניתן יהיה לעבור את המשפט בדרך הראויה ביותר. כשיצא היהודי שאלוהו, נו, האם עורך הדין הזה ייצג אותך בבית המשפט? האם שכרת את שירותיו?

אמר, לא, יש לו קול משונה מאד...
מגוחך כל כך. וכי הקול הוא שמשנה? וכי יש לכך משמעות בכלל? אם הוא יודע מה להשמיע, מאי נפקא מינה באיזה קול הוא עושה זאת...
מגוחך, אבל האין גם אנו מגוחכים? מאי נפקא מינה איזה קול יש לחזן? העיקר שיוציא אותנו זכאים, וזה כבר תלוי במעשינו אנו, לא בחזן ולא בקולו. לפני כשלושים ושש שנה הגיע אלינו יהודי חיפאי בשם צבי גרינפס. הוא בא כדי לשמש כחזן בבית הכנסת 'אוהל חיה' בימים הנוראים.

לפני התפילה עמד ואמר לציבור המתפללים, דעו, אתם שילמתם כדי שאהיה עורך הדין שלכם. בבקשה מכם, אל תסבכו אותי כשאייצג אתכם לפני ריבונו של עולם, אל תדברו באמצע התפילה. נהניתי עד מאוד מדבריו הישירים והפשטים.

אנשים מתכוננים לראש השנה. המטבח כמרקחה. וכי קלה היא בעיניכם? יש להכין כל כך הרבה סעודות, ולא הרי זו כהרי זו. אי אפשר לאכול אותה מנה פעמיים. חייבים לגוון. יש רשימות מסודרות לארוחות החג, מה אוכלים ביום פלוני, ומה בסעודה פלונית...

מתכוננים, אבל מובן שלא זו ההכנה האמיתית לימים קדושים אלו, ההכנה הראויה היא, לחשוב כיצד עלינו להמליך את הבורא יתברך. כיצד ניתן לשמח אותו בלימוד תורה, בקיום מצוות ומעשים טובים. ועל ידי כן יזכו הם וכל בית ישראל, לשנה טובה ומתוקה.

(מתוך מפיק מרגליות ימים נוראים)

לְסִיּוּמָא דְגַלְיֹנָא

עורך המדור: אלחנן נתן ליכטיג

וגילה שהניחו בצלחתו לא ראש של דג, אלא זנב של דג...

סיפור מופלא שמענו על רבי שפטיה סגל זצ"ל, אביו של רבי יהודה זרחיה זצ"ל, רבה של קרית שלום בתל אביב. המקרה התרחש בהיותו בחור צעיר שזה עתה נכנס ללמוד בבית מדרשו של הגאון בעל ה'אור שמח'. המעשה אירע בליל ראש השנה. בביתו של הגאון הניחה הרבנית, כנהוג, בצלחתו של כל אחד מהמסובים חתיכה של ראש דג. כל אחד נטל את החתיכה במזלג, ואמר בקול 'יהי רצון מלפניך וכו' שנהיה לראש ולא לזנב'. כשהגיע תורו של הבחור שפטיה, גילה שטעו והניחו בצלחתו לא ראש של דג, אלא זנב של דג... רבי מאיר שמחה התבונן בתלמידו זה, כדי לראות מה יעשה וכיצד ינהג.

הבחור ירא-השמים נעץ אף הוא את המזלג בזנב הדג, וקרא בקול גדול: יהי רצון מלפניך וכו', שאהיה זנב לאריות ולא ראש לשועלים...

בשומעו כך, גילה רבי מאיר שמחה את קורת-רוחו, וקרא לו לשבת לצדו בראש השולחן! בנוסף לכך, לא הניחו להזדקק לאכילת 'מים' אצל בעלי בתים בעיר, כפי שהיה נהוג בימים ההם, אלא קראו לאכול בקביעות על שולחן.

אין ספק שהיתה זו סייעתא דשמיא מיוחדת שהוענקה לבחור זה להשיב תשובה שכזו...

(מרת הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א מתוך הספר 'מצוות בשמחה')

טבעו של התפוח, שאחרי קילופו, מתחיל צבעו להשחיר

מנהג ישראל לטבול תפוח בדבש, ולומר: "יהי רצון שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה". הסבר נאה הביא בהקשר לכך הגה"צ רבי אהרן טויסיג: טבעו של התפוח, שאחרי קילופו, מתחיל צבעו להשחיר. כדי לשמור על מראהו בכל זאת, ניתן למרוח על הפרי דבש. סגולתו הטבעית של הדבש מגינה על מראה התפוח ושומרת עליו לבל ישחיר. כשאנו לוקחים בליל ראש השנה תפוח בדבש, אנו אומרים בזאת לה' יתברך: עם ישראל, שנמשל לתפוח, עובר כל כך הרבה צרות וייסורים, ולפעמים מרוב צרות, בלבולים ודחקות, אנחנו עושים מעשים נגד רצונך, ובכך משחירים את פנינו בעבירות ומעשים שאינם ראויים.

אך, ריבונו של עולם, אנא תזכינו בשנה טובה ומתוקה! תמרח ותציף אותנו בדבש, אך טוב וחסד ירדפנו, ותראה כיצד אנו פתאום מצליחים לשמור על מראנו ומשתדלים להיות יותר ויותר טובים אליך

(הרב שלמה לוונשטיין מתוך 'ומתוק האור' סדר תפילתנו בהוצאת 'פה נוף')

אבל דווקא מרוב פחד קשה לנו להתכוון בתפילה מה נעשה ?

וְיָשֶׁבֶת ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶיךָ (פ. י.)
שאלו את מרת שר התורה רבי חיים קניבסקי זצ"ל: כעת נמצאים בתקופת הימים הנוראים, ימים אשר בהם 'חילורעדה יאחזון'. הכל נגזר כעת, מוות וחיים, מי בקיצו ומי לא בקיצו, מי ישלו ומי יתייסר... אנחנו מאד רוצים להתפלל, אבל דווקא מרוב פחד קשה לנו להתכוון בתפילה. מה נעשה, איך נתפלל כשהלב מלא פחד? אמר רבי חיים: צריך לזכור שני דברים - שהקב"ה אוהב אותנו, ושהקב"ה מחכה לנו שנחזור בתשובה.

עם ישראל תינו את צערם בפני הנביא, שהם בושים לחזור בתשובה, כפי שנאמר "לך ה' הצדקה ולנו בושות הפנים". אמר להם: "כלום יש בן שמתבייש מאביו?!" אנחנו חוזרים אל אבא שאוהב אותנו, אל אבא שמחכה לנו, אל אבא שרוצה את התשובה שלנו. אנחנו חוזרים אל אבא ששמח בכל התקדמות שלנו ובכל הרהור תשובה שלנו, אף אם הוא קל וקטן! כשיודעים את הדבר הזה, זו הרגשה אחרת.

(הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א -נאה דורש בהוצאת 'פה נוף')

תגיד לה, שכתובה וחתימה טובה זו ברכה הכוללת הכל

כאשר בקשתי ממנו ברכה (ממרן
הגאון רבי מאיר סאלאוויציק זצוק"ל)
בירכני ב"כתיבה וחתימה טובה"...
כשאמרתי שרעייתי שתחי' מבקשת
ברכה מיוחדת על שידוכים, אמר לי,
"תגיד לה, שכתובה וחתימה טובה זו
ברכה הכוללת הכל, וכלול בה ברכה
מסויימת גם על השידוכים..."

אגב, סיפר לי הגר"מ: פעם בא חתן
אחד לאבא לקבל ממנו ברכה לפני
חתונתו, וברכו האבא ואמר "מיט מזל
און מיט גליק" [-שיהיה במזל ובאושר]
אולם החתן שלא הסתפק בכך המשיך
לעמוד ואמר לאבא "איך וויל א ברכה"
[-אני רוצה ברכה]... נענה האבא ואמר
לחתן "זוהי כבר ברכה הכוללת את הכל!"
(הרב שמעון מלר מתוך הספר 'דחזיתיה לרבי מאיר')

כאשר יליד משבט אפריקאי יגיע לשמים

לעיתים אין אנו מבינים את העוצמה
שיש בנו. בכל אחד מאיתנו יש חלק אלוך
ממעל, דרגה עצומה.

מרן הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד היה
אומר, יליד משבט אפריקאי, התגורר כל
ימיו בכפר עלוב שכל יושביו פראים,
בורים ועמי הארצות, חיים כמו לפני
אלפי שנים.

כאשר יבוא אותו אדם לעולם העליון
לאחר מאה ועשרים שנה וישאלוהו האם
האמין בקב"ה, יאמר, "מה זה הקב"ה?
על מה אתם מדברים?"...

אומר ר' אלחנן, בורותו לא תפטור
אותו מן הדין. כל אדם, יהיה מי שיהיה,
צריך לשאול את עצמו "מי ברא אלה".
כל אחד יתבע על חוסר אמונה בבורא
יתברך.

(הגאון רבי אברהם מרגלית שליט"א, מתוך הספר
שיחות בהיכל)

נשים המטפלות בילדים בבית בימים הנוראים יש להן צינור ישיר עד כסא הכבוד

שאלה: אשה שמטפלת בילדים והיא
לא יכולה להתפלל בבית כנסת, וכמובן
אין לה התעוררות מספקת בימים
הגדולים בראש השנה ויום כיפור, מה היא
יכולה לחזק עצמה? **תשובה:** הגה"צ רבי
אליהו לופיאן אמר מקובל אצלי מרבתי,
נשים הנמצאות בביתן בימים הנוראים
ומטפלות בילדים אינן צריכות לרוממות
של בית הכנסת כדי שתפילותיהן יעלו
למעלה אלא להן יש צינור ישיר עד
כסא הכבוד ובמעט הזמן והכוונה שיש
להן הן מתקרבות לעולמות העליונים
ומה שלוקח לציבור שעות ארוכות הן
משיגות ברגע קצר.

ומרן הרב שטיינמן זצ"ל היה אומר,
המטפלת בילדיה ובקושי מצליחה
לפתוח את המחזור אין לה מה לדאוג
ולחשוש על השנה שתהיה לה, אדרבה
זכות המצווה של טיפול בילדים זה מה
שיזכה אותה בשנה טובה. והדברים
אמורים גם על מי שלא יכול להתפלל
בבית כנסת בגלל שהוא חולה או קשה
לו לצום וצריך להיות בבית וכדו' ולא
יכול להתעורר מספיק, אז אותם אנשים
צריכים לדעת שכיון שהקב"ה סובב
שבזה הדרך תעבור את יום כיפור וראש
השנה אז זה התפקיד שלך וכמה שאתה
מתאמץ זה רצוי לפני ה' מאוד מאוד.

(הרב שלמה קולדצקי שליט"א בעלונו תשפ"ד)

קבל על עצמך משהו קטן, ממש קטן - לנשק את ספר התורה

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א:

שמעתי מיהודי יקר סיפור קטן: בהיותו
בחור בשיבה, הוא חווה תקופה קשה
מאד, והרגיש כי אינו יכול לקבל על עצמו
שום קבלה טובה. אך ככל שהתקרבו
הימים הנוראים, הוא חש כי פטור בלא
כלום אי אפשר, והוא אינו מסוגל לעבור
את כל ירח האיתנים בלא שום קבלה
- אך מה יעשה והוא מרגיש כה רחוק?
בצר לו, פנה אל ראש הישיבה שלו
והתייעץ עימו מה לעשות. "שמע, יקירי",
אמר לו רבו, "קבל על עצמך משהו קטן,
ממש קטן - לנשק את ספר התורה
כשמוציאים אותו מארון הקודש". אבל
בין כך מנשקים את ספר התורה, תמה
הבחור. "היכן הקבלה כאן?"

"אינך מבין?" אמר לו ראש הישיבה
בכובד ראש, "אינו דומה אותו מעשה
כשהוא נעשה מתוך עול של קבלה,
למעשה שנעשה מכוח ההרגל".
הבחור נענה וקיבל על עצמו לעשות
כן. כמובן שברגע שהיה מחוייב לכך הגיע
היצר וניסה להלחם בו אפילו בענין פעוט
כזה, אך הוא נאבק והתעקש ועלה בידו.
"אני יכול לומר בפה מלא כי הקבלה
הקטנה הזו הצילה אותי", סיפר לי לימים.
"כך זכיתי לטעום מהתחושה של להיות
עבד להשם, שעושה מה שנדרש ממנו
בלי טענות ומענות, ומן ההנהגה הקטנה
הזו זכיתי לצאת מאפלה לאור גדול".

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

הַצְדִּיקִים הַצְעִירִים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

**'מהו הדבר שיש לכל אחד מאתנו, הרבה בכל יום, לא רואים אותו,
וברגע שנותנים אותו, הוא יכול להפוך אדם שמח לעצוב
ולחפץ אדם עצוב לשמח'?**

חיים ויענקי מספרים על נחושים שונים שהחלו לעוף בחלל הכתה...

אוספים לעצמנו...
השיב המנהל.
"חיוכים", הציע גם
מאיר. המנהל חיוך
חיוך רחב... "חיוכים
זה דבר נפלא, אבל
אותי הם רק משמחים
ולא מצליחים אף פעם
לגרום לעצב..."

"אני רואה שאתם מציעים רעיונות נפלאים", המשיך, "אבל
עדין לא הגעתם אל הדבר שאלי התפוננתי".

אני התפוננתי למלים

אני התפוננתי למלים.
מלים הן לא חומר, אין להן צורה או צבע, אי אפשר לראות
אותן. אבל הן מפעילות כוח עצום.
עם מלה טובה, אפשר לעודד מישהו שנפל.
עם מלה רעה, אפשר להוריד מצב רוח של מישהו.
לא צריך הרבה מלים, לפעמים מספיקה מלה אחת בלבד.
למלים יש כח אדיר, אבל דוקא בגלל שהמלים שלנו בלתי
נראות, קל לנו לשכח כמה כח יש בהן.
"תדעו לכם, ילדים", המשיך המנהל, "המלים שלנו לא
מתפוגגות סתם באויר. הן נרשמות. בשמים סופרים כל מלה
ומלה. אבל לא רק שהן נרשמות בשמים, אלא גם כאן בארץ,
בלב של החבר. לפעמים מלה שנאמרה בלי מחשבה נשארת
בלב של מישהו ימים רבים.
כל אחד שיושב כאן בכיתה יכול בקלות להזכר במחמאה

סוף חידוש אלו
בתלמוד תורה שלנו.
וגם בכיתה התוססת
שלנו האוירה כבר
יותר רצינית ושקטה
מהרגיל.
גם אצלנו כל אחד
עסוק בלאסוף זכויות
ומצוות לקראת ראש

השנה הבא עלינו לטובה.

מיד אחרי תפלת שחרית, הרב שכטרוביץ הודיע לנו שפמז
בכל שנה לפני ראש השנה יתקיים שיעור מיוחד עם המנהל
בכיתה. כמו תמיד, המפגשים האלה עוררו בנו התרגשות.

תקף ומיד נכנס המנהל, ופתח את דבריו בחידה:
"תלמידים יקרים", הוא פתח ואמר, שימו לב לשאלה שאני
שואל אתכם:

"מהו הדבר שיש לכל אחד מאתנו, הרבה בכל יום, לא
רואים אותו, וברגע שנותנים אותו, הוא יכול להפוך אדם שמח
לעצוב ולהפוך אדם עצוב לשמח?
הכיתה התמללה בלחישות.

נחושים שונים החלו לעוף בחלל הכיתה...

"כסף?" שאל שרוליך. "כסף רואים", ענה המנהל, "וגם אין
לכלם המון ממנו, אני מתכוון למשהו אחר..."
"מחשבות?" הציע נח. "רעיון יפה", אמר המנהל, "מחשבות
יש לנו המון, לא רואים אותם, הן יכולות לשמח או לצער, אבל
מחשבות אנחנו לא ממש נותנים למישהו אחר..."
"מצוות?" נסה אליהו, "גם מצוות אנחנו לא נותנים, אלא

נעימה שנאמרה לו, גם אם זה היה לפני הרבה שנים, מחמאה שחממה את לבו ושמחה אותו.
ומנגד, כל אחד כמעט יכול גם להזכר במלה שהכאיבה לו, שגם אם נאמרה פעם, מזמן, כהערת אגב, אבל היא פגעה בו...
דבריו של המנהל ממש נכנסו בלבבות.

המנהל שלח את שרוליק להביא מהמזכירות פלקט גדול

כרגיל, אצלנו בת"ת משתדלים תמיד שהדברים לא ישארו רק בגדר רעיון אלא מיד מישמים גם במעשה.
המנהל שלח את שרוליק להביא מהמזכירות פלקט גדול, עליו רשמנו באותיות של קדוש לבנה 'ז-ה-ר-ו-ת מ-י-ל-י-ם' ותלינו אותו למשך כל חדש אלול לצד הלוח לתזכרת. מאותו יום, האוירה בכתה השתנתה. לא שפולם נעשו מלאכים, אבל היה נפר שכל אחד בודק את עצמו לפני שהוא זורק הערה או בדיחה.

ואני, בלב פנימה, הבנתי פתאום: שמירת הלשון היא לא רק מצוה. היא מתנה יקרה שנתנה לנו כדי שהמלים שלנו, שיש לנו מהן המון בכל יום, יגרמו לבניה של עולמות, לשמחה

ולקרוב לבבות, ולא להפך חלילה.

ועכשיו קוראים יקרים, אנחנו מגרילים כל שבוע שובר בשו"י 50 ש לעוננים תשובות לשאלות שאנחנו שואלים.
אז שימו לב לקטע שכותב החפץ חיים, וענו לנו מה המלים החסרות:

וקד כותב בעל ה'חפץ חיים' בספר 'שמירת הלשון' כלל הדברים: הדבור הוא אשור והצלחתו של האדם אם יתנהג

שמתם לב שחסרים כאן שתי מלים, אז התקשרו אלינו, וענו לנו מה המלים החסרות כפי שמובא בספר 'חפץ חיים' - שמירת הלשון" בשמירת הלשון חלק שני פרק ל.

אם הנכם מעוניינים לזכות בפרסים שלנו כאן בגליון, אז מתקשרים עכשיו למוקד 'על הצדיקים' 073-345-30-95 עד יום ראשון הקרוב בשעה 9.00 בבקר, אומרים את השם ומשפחה שלכם, ומס' טלפון ואת העיר שאתם מתגוררים בה ואז עונים כמובן את התשובה לשאלה זו

התשובה לשאלה בשבוע שעבר:

....כח הדבור שהטביע הקב"ה בנפש האדם שבו נבדל משאר בעלי חיים, ונתן בו כח הדבור שבו יוכל האדם לזכות לדבר לפני הקב"ה ולהגות בתורתו שזוהי תכלית הבריאה

מי זוכה בפרסים?

בגליון פרשת כי תצא הבטחנו שובר קניה לספרים בשו"י 50 ש.

הזוכה הוא:

דוד דב ליטמן מירושלים זכה ב 50 ש"ח

הזוכים מקבלים הודעה טלפונית

לתשומת לבכם: עקב רבוי הפניות ותשובות הקוראים.

כל משפחה נכנסת רק פעם אחת להגרלה. לכן, אם יש כמה בני משפחה המעוניינים להשיב, יש לעשות זאת בשיחה אחת בלבד.

ככה

עונים תשובות וזוכים בפרסים

במה זוכים?

זוכים בשובר לקניית ספרים בסך 50 ש"ח

איך עונים?

מכינים את התשובות לכל השאלות בקצרה מתקשרים למוקד 'על הצדיקים'

073-345-30-95

כל שבוע עד יום שני בשעה 8 בערב

משאירים את שמכם ומס' הטלפון שלכם עונים את התשובות בקול צלול ובהיר

עכשיו מתפללים שתזכו

ימי הַרְחָמִים והסליחות

ניצוצות ופנינים
לזכות לקרבת אלקים

בכוחנו ליירט את כל הטיילים

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

בראש השנה
כאשר אננו
שומעים את קול
השופר, לא די
בעצם השמיעה...
שמיעת התקיעות

נועדה לעורר אותנו לשפר את מעשינו
והנהגותינו בין אדם לחברו ובין אדם
למקום. על ידי שנשפר את אורחותינו -
הן בתפילות, הן בקיום התורה והמצוות,
והן בצדקה ובאהבת הבריות - נזכה
להיכתב לחיים טובים.

תקיעת שופר אינה סדרה של קולות,
אלא אזעקת אמת, שכאשר היא נשמעת
כולם רצים ומתחבאים ותופסים מחסה.
בתקיעת השופר אנו נכנסים לעשרת ימי
תשובה בהם אנו מתחבאים בתוך נבכי
הנפש וחוזרים בתשובה שלמה.

אדם שנמצא בתוך המקלט ואינו יכול
להתעדכן בחדשות, חש בפחד גדול. הוא
לא יודע מה קורה, כמה טילים נפלו, האם
מישהו נפגע, ומהי מידת הנזק.

כך עלינו להרגיש בעת תקיעת השופר.
בזמן זה נשמעת אזעקה המבשרת על יום
הדין, ואין אנו יודעים מה תהיינה תוצאות
המשפט. אולם בחדש ה' ניתנו לנו משמים
עשרה ימים גדולים, שבהם אנו יכולים
להשתנות ולהפוך את גזר הדין לטובה.
בכוחנו ליירט את כל הטיילים, על ידי
שנרבה בתפילות מעומק הלב, באמירת
סליחות בבכייה ובתחנונים, בשמיעת
שיעורי תורה, בקריאת תהלים ותיקוני
זוהר הקדוש ובעשיית צדקה וחסד.

(מתוך 'משכני' נצבים)

ימי ההבראה לנפש

הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל

מסופר על הגאון רבי איצלה זצ"ל
שהיה אומר: רבש"ע מודה אני לפניך
שנתת לנו את האלול. הסבא מקלם
היה מתבטא על חודש אלול "שהם
ימי הבראה לנפש". המשגיח מפוניבז'
זצ"ל היה מתבטא "הימים הנחמדים".
שהרי באמת בפנימיותנו רצוננו
האמיתי הוא לעבוד את ה', אלא
שישנם כל מיני מניעות ומפריעים
שאינן אנו מצליחים להתגבר עליהם,
ובהגיע חודש אלול שהם ימי רצון -
יש סייעתא דשמיא מיוחדת, לעמוד
כנגד המפריעים, להתרומם, ולעבוד
את ה' כפי שאנו באמת רוצים בתוך
תוכינו.

אם כן, חודש אלול הוא מתנה
חשובה עבורנו, וכדרך שאדם כל
השנה מצפה ומייחל לימי ההבראה,
כך צריכה להיות הציפייה לחודש
אלול. ואכן מסופר על גדולי ישראל
שציפו מאד לבואו של חודש אלול.
וראו לזכור שיש יצר הרע שמעוניין
שלא ננצל את הימים הקדושים הללו,
ולכן ראוי לשים לב היטב איך להיזהר
ולהינצל מהמפסידים. וככלל אדם
צריך לזכור תמיד, שמצד אחד יש
לו נשמה קדושה המשתוקקת לחיים
עליונים, אך מצד שני יש לו גם יצר
הרע ויש לו גם גוף. וכדאי להתפלל
על כך, ואפילו הרבה פעמים ביום.
הרי הקב"ה הוא לא רק אדון העולם
הכל יכול, אלא הוא גם אבינו, וחפץ
בטובתנו, ומעוניין שנפנה אליו.

(מתוך עבודת הימים הנוראים)

היש חיך מתוק מזה?

מרן הגר"ש הלוי ואזנר זצוק"ל

..ונראה דשירת דוד 'לְמַנְצֶחַ מְזֻמֹּר
לְדָוִד' (תהלים נא) - על הא גופא ששלח
לו הקב"ה את נביאו להוכיחו על חטאו..
א"כ היש חיך מתוק מזה - שהקב"ה אב
הרחמן שולח לבנו לאמר שהוא מחכה
לתשובתו.

והוא מוסר השכל לאדם כשבאים
אליו הרהורי תשובה על אשר חטא, לבל
יפול לבו בתוכו, אולי פגמתי כל כך עד
שננעלו שערי תשובה מלפני, כי אדרבא
זה שהקב"ה שולח לו הרהורי תשובה הרי
זה מורה כי חפץ שישוב אליו.

למה הדבר דומה, לבן שמרד באביו
ונדחה ממחיצתו, ועומד מיואש ושבור
בגולה שלו, כשיבוא היום שאביו שולח
לו שישוב אליו, הלא יום שמחה הוא
לו, ושר ומזמר על שהגיע ושהחיהו
לזמן הזה.

עוד יראה, כי אם היוצא מבית האסורים
חייב להודות, הלא כשזוכה האדם לצאת
ממסגר אסיר של איסורים ועבירות,
יציאה ממוות לחיים, בוודאי צריך
להקריב ע"פ דין קרבן תודה לאלקינו, כי
אין לך ניצל ממות ויוצא מבית האסורים
גדול מזה. וע"ז שפיר מזמר ומשבח דוד
מלכנו לְמַנְצֶחַ מְזֻמֹּר לְדָוִד.

(תהלים 'שבט הלוי')